

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל')

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת אמור תשפ"ג

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

בני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגטאון

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

3 והכא כמאי עסקינן דקניינה הוה אומר נטמאת אומרים לא נטמאת היתה שותה
4 ואוקמינא בפסולי עדות ובין בבת אחת בין בזה אחר זה כר נחמיה ועל פירוקי דקוה אחר
5 זה אינטרין עקר לאשמעינן, דבא בבת אחת מאי הלך אחר רוב דעות איקא, בחד וחד
6 נמי היתה שותה, ואלא כתיב עסקינן דההוא דאקא דאקא מעקרא ואמר נטמאת אשה התיא
7 הלך פפי ביה אחר זה אחר תרתי ומבטלי לך
8 ויתביא לדרבי נחמיה בבי בי, דהא דקמייה ליעל
9 ועשו שמי נשים באיש אהד כו' לאו סיפא
10 דמלתיה דרבי נחמיה הוא, אלא פירושא
11 גדולתיה הוא, דאגו טמין לה הכי בי פליגא
12 ופליגא דמי, כלומר כי חד וחד, ואי בבת אחת
13 אהו אוקי תרי לבתרי חד דאקמייה אסיפא, ואי
14 קוה אחר זה וזהוהוה דאקמינה תורה קום וקאא
15 ברישא תורה ליה בשנים תורה כחד ואין דרבייה
16 במקומו, והיא דרשמי אומרות נטמאת ועד
17 אחר פשר אומר לא נטמאת היתה שותה ועד
18 חד וחד ניהוה ומתניתין דקניינה לא היתה שותה
19 כגון דההוא חד תורה פסולי ותרתי בפסולי עדות
20 למה לי, למתני מתניי הלך אחר רוב דעות
21 לחומרא, ששתיהה ליקולא, להקל מעליה שלא
22 תתקנה לא אולין, בחד רוב דעות בפסולי עדות
23 והיא דרשמי אומרות נטמאת ואהד אומר לא
24 נטמאת כיון דאיא היתקשה לך דרו וקמיא אוקי
25 האי לבתרי תורה ואוקי מילא אסיפא ותשתיה
26 קא משמע לן:

4 מהו והתמו כי אולין בחד רוב דעות לחומרא אבל לקולא לא קמי, ואם תאמר הא
5 ממוטני בפרק האשה שחלבה (במות ד' קיד) וממוטני דפרק עגלה ערופה (לקמן דף
6 מז) שמענין ליל דהבא אינטרין דאפילו לקולא אינו דרגלים לדרב ועד דלא תנא
7 פסולי העדות בהדיא בבבתי" דלחי ונא גבי כל חד וחד:

8 והכא כמאי עסקינן, כגון דתמאי אשה מעיקרא,
9 ותרצה לדר' נחמיה הכי, ר' נחמיה אומר: כל מקום
10 שהתמינה תורה עד אהד, הלך אחר רוב דעות, ועשו
11 שתי נשים באשה אחת בשני אנשים באיש אהד.
12 אבל שתי נשים באיש אהד, כי פליגא ופליגא דמי.
13 ותרתי בפסולי עדות, למה לי? מהו דתמאי: כי אולין
14 בחד רוב דעות, לחומרא. אבל לקולא לא אולין, קא
15 משמע לן:

הדרן עלך מי שקינא

ה"ג בסדר המשנה

1 אלו נאמרין בכל לשון, ופירוש כל אדם בלשון
2 שהוא שומע לאמרו למודי שאינו אומר
3 בלשון פסוק אלא אינו שומע אבל כל לשון
4 משמע בין שומע בין אינו שומע ובגמרא לא
5 משמע הכי:
6 קריית שמע ותפלה, וימנה אמאי שיר הלה
7 וקודשו של שבת וברכת הפירות
8 וברכת המצות וליכא למימר דלא נקט אלא
9 דאורייתא הוא בפרק מי שמתו (ברכות דף כא)
10 משמע דהפלה קריית שמע דרבנן ועד דהתם (דף
11 כ) משמע דקידוש דאורייתא הכי משמע נמי
12 בריש מסכת נזיר (א דף ג) בשלמא מקרא מגילה
13 איכא למימר לחיבי שדי דתנא פפי"ב דמגילה (דף
14 ז) הלכך משמע אשורית יבא אלא דמי אמאי
15 שיר ונראה דמי נאמרים לכל לשון אפי אינו
16 שומע הלכך לא דמו להני דתמאי דנאמרין דאק
17 בלשונם:
18 אהדו

הדרן עלך מי שקינא

19 אלו נאמרין בכל לשון: פרישת סוטה, ויודי מגשרה,
20 קריית שמע, ותפלה, וברכת הפיוז, ושבעות
21 העדות, ושבעות הפיקודין, ואלו נאמרין בלשון הקודש:
22 מקרא ביפורים, וחליצה, ברכות וקוללות, ברכת כהנים,
23 וברכת כהן גדול, ופרישת הקלף, ופרישת עגלה ערופה,
24 ומשוח מלחמה בשעה שמדבר אל העם. מקרא ביפורים
25 ביצד? וענית ואמרת לפני ה' אלהיך" ויהלך הוא אומר "ועניו הלוים ואמרו" מה להלן בלשון
26 הקודש, אף כן בלשון הקודש? ויגבה ואמרה" ויהלך הוא אומר "ועניו הלוים
27 ואמרו", מה להלן בלשון הקודש, אף כן בלשון הקודש. ר' יהודה אומר, "ועניוהו ואמרה
28 כבר", עד שתאמר בלשון הוה. ברכות וקוללות ביצד? כיון שעקרו ישראל את תרדן וכאן אל
29 הר גריזים ואל הר עיבל שבשומרון, שבצד שקם, שבאצל אלזינו מורה. שצאמר: "הלא היה
30 בעבר תרדן וגו'", ויהלך הוא אומר "ועבר ארם פארץ עד מקום שקם עד אלזון מורה".
31 מה אלזון מורה האמור להלן שקם, אף אלזון מורה האמור כן שקם. ששה שקמים עליו
32 לראש הר גריזים וששה שקמים עליו לראש הר עיבל, והכהנים והלוים והארון ועומדים למפיה
33 באצבע. הכהנים מוקיפין את הארון והלוים את הכהנים, וכל ישראל מפאן ומפאן, שצאמר:
34 "וכל ישראל חקינו ושטריו ושפטיו עומדים מזה ומזה לארון" הפכו פניהם כלפי הר גריזים
35 ופתחו בברכה, "פרוך האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה" ואלו ואלו, עונין "אמן". הפכו פניהם
36 כלפי הר עיבל ופתחו בקוללה: "ארוו האיש אשר יעשה פסל ומסכה" ואלו ואלו עונין "אמן",
37 עד שזמורין ברכות וקוללות. ואחר כך הביאו את האבנים, וכגון את המזבח, וסדוהו כסיד,
38 וכתבו עליו את כל דברי התורה בשבעים לשון. שצאמר: "באר היטב" ונקלו את האבנים וכאו
39 ולט

הדרן עלך מי שקינא

25 אלו נאמרין (בכל לשון). גריסין: פרישת סוטה.
26 מה שמכנה אומר ליה, ולא אמרי צריך
27 לאמרה בלשון הקדש בדרך שבטבם, ובספר
28 אמרי דאי לא כתבי קרא להחיד בכל לשון
29 כדלפאן האי ניגמר מימקח בקל דומה, ומה
30 דקמה קלה עד עשה כל הלשונות כלשון
31 הקדש, סוטה חמורה לא כל שבק ויודי מעשה
32 בשנה השלישית בערתי הקדש מן הבית והיכי
33 טו שהוא מוציא כל מעשרותיו ומקנין מביטו
34 ואין יכול עד להשתוקק, ונתון מעשר ראשון
35 כליו ומעשר עני, לעניים, ומעשר שני של שתי
36 שנים שעבור מעלה לירושלים עבשו אם לא
37 העלוה, ומתודה בערתי הקדש זה מעשר שני,
38 ונגם ומחיל ליה זה מעשר ראשון, לר ליהות
39 ולאמנה זה מעשר עני, ואמרו בכל לשון
40 כדלפין לקמן, ולא אמרין בלשון לא הוקדש
41 הנתוב לאמרה בלדי ע"י ושבעות העדות ושבעות
42 הפיקודין, בכל לשון ושבעותיה וכפר ולא הודו
43 דייב קרן עולה ויורד האמור בשבעות הגדות
44 ואשם גולת מבימות הפיקודין, ואלו נאמרין
45 בלתי, אל מבימות נגמם מנהג דלעיל שנכתב ומדור לעילן כל מצות דברים ואין צורך לאמרו בלתי כדתיב בכלהו. משום דבניו פתיב עובבא: מקרא כבורים. שהיה קורא מארפ
46 אובד אבי עד סוף כל הפרשה ויחליץ יצחק. דהא אומרת מאן יכמי וכו' והוא אומר לא פתחי לקחתה, ואחר החליצה היא אומרת ככה יעשה לך וגו': ברכות וקוללות. שאמרין
47 ודעשי ישראל בחד גריזים ורע עיבל: ברכת כהנים, נשיאת פנים: ברכת בתן יודיל. כיום הכפורים אחר עבודת היום שלפני ולפנים יהי קורא בתורה את הפרשה ומבקר שמנה ברכות
48 בדמפרש במתניתין: ופרשת הפלה, מפרש בסוף פירקא, והיא פרשת הקלה: ופרשת עגלה ערופה. דיעו לא פשכו בו, כר לעמך ישראל ועו' וקמיס כהן: פרישת משוח מלחמה, קס ו סה והיה
49 כקרבם אל וגו' שמע ישראל אתם קרבים היום וכו' כי זו אלהים וכו': ביצד. כמו מנן: ויהלך הוא אומר. ברכות וקוללות של הר גריזים, ולקמן מפרש התם גופיה מנא לן: אינו צריך.
50 ללמדה בגדה שיה שמעצמה היא למדה וענינה ואמרה כהן. דמשמע כלשון זה תאמר: שבשטריו, אצל שמרון: לפסה באצבע. בין שני החרים: מפאן ומפאן. על החרים: הפכו.
51 הלוים פניהם כלפי הר גריזים ופתחו בברכה. כל החרים: והאומרים חתלה בלשון ברכה: אלו ואלו. שבחד גריזים ושבהו עיבל. והא דתיבתי ואלה יעמוד בקרן, לא שהיו השקטים
52 מכתבו ומקללי, אלא הלוים העומדים בין שני החרים והפכו פניהם לרר גריזים בברכה ולרר עיבל בקללה תמאי את האבנים. ברכתי ובניתי שם מזבח וכו' וכתבה עליהן את כל
53 דברי התורה והיאם באר היטב ונקלו את האבנים. סתרו את המזבח לאחר שהעלו העולות והשקטים ברכתי והעלית עלי עולות וכו' ומ:

איהו

1 הוא דקא מנסיה נפשיה. תימה הוא אמר שמעמא קמייתא גמרותו (ג ד) דבין
2 זכרים לנקיבות ולמי דא עריתיהו דאנשי ואמר רבי הוה דוקא אמרי והבין דאין
3 מעשיהו מביחיים ומפני שזמנתיך שמעתי על דברו שהוא שחם חטאת לשם עולה אבל
4 בסומא בו הבא ודאי מרגישים דבר.

לביכשי

5 יחזיק כל היכי דליכר פליה. ואת
6 יחזיק כמו כן בקבועת מות
7 שחיטה כי היכי דלדויה ליה כפרה גמורה יל
8 כיון שחלק הבהוב דברב אדח שיש היכר דברב
9 מה צריך יותר. מרה.

ורבי

10 שלא יקראה למפרע מגילה. תימה
11 דבשם משמע דבין רבי ובין רבנא את
12 לזו דקריאת שמע דאורייתא וכן גמרא פליגי
13 התם בקריאת את שמע ולא השמיע לאונן בו כיש
14 וביה התם בפרק קמא דברכות (י ד) דתנו בית
15 שגמא אמרנים טריב כל אדם ישה יקרא ובבכר
16 עמוד שנאמר שבכר ובקטן וביה אמרנים
17 בשעה שבני אדם שובתים אלטא דהריוורא סבירא
18 לזו דקרא משמעי בקיש ותסתא דגמרא נמי התם
19 פרך תנא איבא קאי וקטני נאמתייהו אתא אקרא
20 קאי דכתיב שבכר ובקטן ותו פכ"ג (שם דף יג)

21 בלפגותא דרבי וקרא ורבי יאושף דהניא ישי
22 שלא יקראם למפרע דהתם על לבכר ורבי וטורא
23 אמר עד כאן מצוה חובה מוכא ואילך מצוה
24 קריאה רבי נאמתייהו אמר עד כאן מצוה חובה
25 מוכא ואילך מצוה חובה אמר מר רבי וטורא וכו'
26 דהנ שם נאמן ואילך מצוה חובה דכתיב לדרבם
27 דהנ חז' חתיב ודרבתם בם וכו' אמר רבי יאושף
28 וכו' מיש מוכא ואילך מצוה חובה חרבי על
29 ללבכס דין חתיב על לבכר אלא עד כאן מצוה
30 חובה וקריאה מוכא ואילך חובה בלא קריאה

31 מיש עד כאן מצוה חובה וקריאה חתיב ודרבת
32 בס דין חתיב לדרבם בס הווא דברבי תורה חתיב
33 מוקדמרא הווא דברבי תורה ממכל דברתם
34 דוקא בקיש ותו התם הפעלים עששו מלאכה עם
35 בעל הבית קורא ותרין קרא ומרכיבן לפניה לאחריה
36 ואוכלים ומרכיבן לאחריה שתיים כיצד ברבה
37 שרבותה תחביק שניה מכל בונה דרשמיים
38 בארבעת הארין כל מצוה חובה ודומייתם
39 דמדברין היא דרבינה תקנה ממכל דקיש דחיבי
40 לקרות דאורייתא ובפרק מי שמונו (ברכות ד

41 כא) בגמרא בעל קרא פריך תמנא דגמרא קריאת
42 שמע דרבנא הוא דקרא קדוש וברכת המזון
43 דאורייתא ותו אמרין התם (דף כא. ע"ש) אמר
44 שמואל ספק קרא אפק ספק לא קרא אינו חזר
45 וקרא ספק אמר אמת וריב ספק לא אמר חזר
46 ואומר מאי טעמא שי' שמואל וריבן דחוק לומר וכל
47 הני דמשמע מנייהו דמדאורייתא הוי אסמכתא
48 בעלמא דאין שיעתא גמרא לדייק כל כך על
49 אסמכתא רבי ורבנן ועוד דאמר לימא קסבר כל
50 הווריה בכל לשון נאמרה והוי אסמכתא
51 בעלמא לא הוה צריך למדוק מנייה

ורבנן

52 סביר לא לבד קריאת הקורא את שמע ולא
53 השמיע ולא יצא. תימה מני אמר ודחיקה
54 למישרי ההי הכי מצי למישרי ורבנן תרתי שמעין
55 מנייה דרבנא שמע דיהי קרא (ברכות דף טו)

56 דתנו הקורא את שמע ולא השמיע לאונן יצא בו
57 יסי אמר לא יצא ומפרש בגמרא מיש דר' יסי
58 משום דכתיב שמע השמיע לאונן ותק שמע
59 בכל לשון שאהה שומע ואידך תרתי שמי:

60 ורבנן
61 השמיע ולא יצא. תימה מני אמר ודחיקה
62 למישרי ההי הכי מצי למישרי ורבנן תרתי שמעין
63 מנייה דרבנא שמע דיהי קרא (ברכות דף טו)

64 דתנו הקורא את שמע ולא השמיע לאונן יצא בו
65 יסי אמר לא יצא ומפרש בגמרא מיש דר' יסי
66 משום דכתיב שמע השמיע לאונן ותק שמע
67 בכל לשון שאהה שומע ואידך תרתי שמי:

1 ולמי בכיקון. בבית מלונם בגלגל ושם הקימו את האגנים נמי ח"ג ואמר לה האשה בכל
2 לשון שהיא שומעת, ומתאי קרא יליף לה בספרי, ו'ג ואמר הכהן לאשה אל האשה.
3 משמע דברים והבנסיך בלבה שתהא שומעת כל לשון. על מה היא שומעת, דמפרש ואיל
4 שאומר לה פריצות גרם לך שתהיה וזכרה היא שומעת. בכלי מנאס במקדש של דרש:

5 ועל מה נספאת. מי הביאה לידו טמאה שחוק
6 לקוח ראש, כדי ליפטר את הנשים שלא יקלו
7 ראשן עם האנשים, שעל ידי כך באות לידו
8 וזכרהה טמאה, וזכרה היא נספאת. משמיען
9 אותה הבלות המים המאגרים, על איזו טמאה
10 תן בודקין אותה, שאם נטמאה והיא מוקדה
11 ונרצוה דקדושה, ואם שונגת כגון אמרו לה מה
12 בעליך ואנטיה אל יבדוקה: וכל כך לפי. לנו
13 להודיע דהבלות מפרים. שבלמא תרף קמייאת
14 משום ונטרוה כל הנשים (תקולא גמ' אלא דף
15 לקמ: שלא להוציא לנו. שאם נטמאה באנס או
16 שונגת ולא נבדקה, שלא תהא סבורה אלו
17 נטמאת מוקדה מן בן קאי והוי בודקים אותה ח"ג

18 ורדי מעשר מנולן דכתיב ואמרה וגו' וליף
19 אמירה אמירה מסופות א"ל וכו' רבי לאבי וליף
20 אמירה אמירה מלומם. א"ל דתן אמירה גירדתא
21 מאמירה גירדתא. ואין דתן אמירה גירדתא
22 מענינה וקמייהו שבהו. לא עברתי ממנו וכו' ולא
23 שבחתי וקמייהו יס. היינו שבח עצמא בקול נמוך.
24 מרדל חתיב חתיב בני ענינה. נמוך נמוך נמוך
25 אבי היינו גתוה, שמתורין שבחיקו לכן הארמי
26 וקה הישע מפני מה תקניו שהיא אדם אומר
27 הפלתו בלחש כראשבתאן בחנה וקולה אל
28 ישמע ומסולף 6: שלא לכניש את עוברי צניות.

29 המתורנים בתפלתם על עבדות שבקדם. צניו.
30 צרות שצברו עליו. והני צרות שצברו על
31 ישיראל, צרת לכן הארמי צרת מצרים. שתיי אל
32 חלק הקטוב פקום בין השאת לעולה. לא קבע
33 שהיא השאת ומתיבשיה: פאם פאם קרא. כלומר
34 סור מעלי ששמע הוא: והאיכא בו. בלומר
35 ותר' יש סמינסי אחרים להבירה: לפעלה מחוש
36 השקרא. דכתיב (תקוף ח) על צרות העולה אל
37 כתיב וקרתו. והוא נתון לעשות מוטע
38 השקרא. וזה שאר כל הדמיוס הקם בתן.
39 להודיע הוא דידע ולא שאר כל העולם ואין
40 בשב בכה מספיקא. הקבית של נקבה פאליה.

41 מןכר ולא נכר שיערה פאי איכא למישר. שאין
42 לה נגב ונכר דנקבות: דאיבעיא ליה לאתרי
43 בשפתא. את קיה לו בשת. שריר כל השאתות על
44 ידד רצה כשבה רצה שיערה חזין מתקאת
45 גבורתא מוכביס שפתיב דהו מני שנתה פריפת
46 שלח דף אנשים. הקם ימי: ויבטיח. השל עליו
47 הכותב שתיבשיה שתהא לו פפרה מעוש דודל
48 קוה: כשפתיב. כלשון הקדוש השאתא את שמע
49 צריך ששמייע לאונן. פלוגתא היא במסכת
50 ברכות (דף טו.)

51 לימא
52 סביר לא לבד קריאת הקורא את שמע ולא
53 השמיע ולא יצא. תימה מני אמר ודחיקה
54 למישרי ההי הכי מצי למישרי ורבנן תרתי שמעין
55 מנייה דרבנא שמע דיהי קרא (ברכות דף טו)

56 דתנו הקורא את שמע ולא השמיע לאונן יצא בו
57 יסי אמר לא יצא ומפרש בגמרא מיש דר' יסי
58 משום דכתיב שמע השמיע לאונן ותק שמע
59 בכל לשון שאהה שומע ואידך תרתי שמי:

60 ורבנן
61 השמיע ולא יצא. תימה מני אמר ודחיקה
62 למישרי ההי הכי מצי למישרי ורבנן תרתי שמעין
63 מנייה דרבנא שמע דיהי קרא (ברכות דף טו)

64 דתנו הקורא את שמע ולא השמיע לאונן יצא בו
65 יסי אמר לא יצא ומפרש בגמרא מיש דר' יסי
66 משום דכתיב שמע השמיע לאונן ותק שמע
67 בכל לשון שאהה שומע ואידך תרתי שמי:

68 ורבנן
69 השמיע ולא יצא. תימה מני אמר ודחיקה
70 למישרי ההי הכי מצי למישרי ורבנן תרתי שמעין
71 מנייה דרבנא שמע דיהי קרא (ברכות דף טו)

72 דתנו הקורא את שמע ולא השמיע לאונן יצא בו
73 יסי אמר לא יצא ומפרש בגמרא מיש דר' יסי
74 משום דכתיב שמע השמיע לאונן ותק שמע
75 בכל לשון שאהה שומע ואידך תרתי שמי:

1 קה: גבי פלוגתא דבש ובה תמיח לרבי כיון דהוילת הכותב ככה בין קריאה למעשה ונימאן
2 דלכתבו תרייהו ותו איכא למיתמבא אדרכתא הוה לן למיטר אליבא דרבי יהודה אמר לא
3 לא דוד כתב אלא בה דקריאה מתמבא ולא משהו דהא שמענין ליה בפי דרבי (ף טו)
4 דמקרא נדרש לפניו ולא לאחוריו דאמר יזבל אע"פ שלא שנתנו אע"פ שלא תקט יזבל אע"פ
5 טעם שילוח ת"ל היא דרבי רבי יהודה מפש
6 שלא מקרא נדרש לפניו ולא לאחוריו ולא להאמר
7 פניו כלומר עיובא דהיא נדרש דוקא אוראכתא
8 דרור שלפניו ולא אשבתימא איש אל אחותו של
9 אחיו ולא אחתקה שלפני פניו ויל דה"פ רבי
10 זרודה היא דמעשה מעכב מכה כבה ר"ל לא תרי
11 כתיב אלא בה ד"א דרודעינה ליה דוקא אקריאה
12 שלפני לזכי כבה יהירא למדרשיה נמי
13 כתיבא משה שלא תורה

1 ו' יהודה האי. מורה שנה דעניה ואמר מאי עבדי ליה עניה עניה גמר. צורה שנה דעניה
2 עניה למד נרבה, גיש דקול קול לא שבעו, ואין האדם קול גיש אבי' בבלה' כל מקום
3 שצא"ר בה ככה עניה ואמירה. בדבר החלילי דבריו. אינו אלא לשון קשה. ה"ל בה בה
4 הכריב. כלומר לענן נשיאת כפים אימרו. דלפ"ל בה רבן לקטן הו"ל מה בנהרה שקיה. ואתא
5 ו' יהודה למיטר בעשה פתיב. הג' ככה החלימה
6 ענה ואמרה דלוים. ולא גריסין מלומים. כלומר
7 לענן לויים אמר דלפ"ל בה רבן בקול קול. ואתא
8 איהו למיטר דעניה ענה לפ"ה. מימך הכתיב
9 בה ככה הלא הוה עבר תהיה. כעשה ישראל
10 במדבר ואמר להם סימני דור גרים ועיבלי
11 ומקומם שהם בעבר השניו על ירדן. ישראל היו
12 למורה תהיה כדכתיב בני דור וגני ראיבן לקחו
13 נתלמן מעבר לירדן. יהוה קרימא מורה וג"ה זכ
14 ואמר להם שהקריים האלה בעבר הירדן
15 (מעבר הירדן) ואילו כרבה לתלמן מן הירדן לצד
16 מערב אל סמוך לירדן. אתה ירד מבוטא השמש.
17 ומהו מבוטא השמש זהו מורה השמשם באה
18 משם. כלומר רחוק ממועדו של ירדן. ומצט
19 בשמישים רבה כל מקום שצאמר אחר' מבלע
20 שישאיתם פה בותיים. כבשי' הו' וישבן קוה.
21 שחושבו' בהם סתריב כשהגלה עשרת
22 השבטים. כדכתיב ובהא מלך אשור אבישם מכלל
23 ומכרתה ומצאו וגו' וישבים בערי שמרון וקיסוס
24 ו... והגן ערי שמרון נערה כותבא בכונייא

1 ו' יהודה, האי 'וענתה ואמרה' מאי עבדי ליה?
2 מביעי ליה לאגמורי לויים, דבלשון תקדוש ולי'ף
3 "קול" ממש? "עניה" "ענייה" גמור, "קול" "קול" לא
4 גמור. תניא גמי הכי, ר' יהודה אמר: כל מקום שצאמר
5 "בה" "ענייה" "ואמרה" אינו אלא לשון
6 הקדוש; "בה" "מה תרכבו" "ככה" "ענייה" "עניה"
7 "ואמרה" דלוים. ברכות וקוללות פירצ' ליה, שפערי
8 ישראל את תהיה בני; תנו רבנן: "הלא מהו בעבר
9 הירדן" מעבר לירדן ואליף דרבי ר' יהודה. "אחרי דרד
10 מבוא השמש" מקום שהמה זורתה, "בארץ הפגעני
11 הישב ענכה" אלו הר גריזים והר עיבל, שישבין בהם
12 פותיים. "מול הגלגל" סמוך לגלגל, "אצל אליו מרה"
13 שכם. ולהלן הוא אמר 'ועבר ארכם בארץ עד מקום
14 שכם עד אלון מורה', מה אלון מורה האמר להלן
15 שכם, אף פאן שכם. אמר ר' אליעזר בר' יוסי:
16 דברך זה ויפיתי ספרי כותיים. אמרתי להם: ויפיתם
17 תורכם ולא ענקיהם בידכם בלום. שאתם ואמרים
18 אליו מורה שכם, אף אנו מורים שאליו שכם.
19 אנו למינהו בנהרה שוה, אתם במה למדתם? ר'
20 אליעזר אמר: "הלא מהו בעבר הירדן" סמוך לירדן,
21 דאי מעבר הירדן ואליף, הלא פתיב 'הנהו בעברכם
22 את הירדן'. "אחרי ירדן מבוא השמש" מקום שהתמה
23 שוקעת, "בארץ הפגעני", ארץ חוי היא? 'הישב
24 בענכה' והלא בין הרים וגיביות הו' וישבין? "מול
25 הגלגל" והלא לא ראו את הגלגל? ר' אליעזר בן עקיב
26 אמר: לא פא הכתוב אלא להראות להן דרד בשניה,
27 דרד שרהא להן בראשונה. "ירדן בירדן לבו, ולא
28 בידות ורכימים. "הישב" בישוב לבו, ולא במדברות.
29 "בענכה" ענכה לבו, ולא פהרים וגיביות. תנו רבנן:
30 פירצ' עברו ישראל את הירדן בכל יום ארון נוטע ארן:
31 שני דגלים, ותוים נסע תחילה, שצאמר: "מיה ארון
32 הכרת ארון כל הארץ עבר לפניהם". בכל יום יום
33 לויים נושאין את הארון, ותוים נושאיהו כהנים, שצאמר:

1 ו' יהודה כפוח פפות רגלי כהנים נשאו ארון ה'
2 נשאו כהנים את הארון: שפערו את הירדן וכשהחורוהו למקומו.
3 ו' יהודה כפוח פפות רגלי כהנים נשאו ארון ה'
4 נשאו כהנים את הארון: שפערו את הירדן וכשהחורוהו למקומו.

34 ו' יהודה כפוח פפות רגלי כהנים נשאו ארון ה'
35 נשאו כהנים את הארון: שפערו את הירדן וכשהחורוהו למקומו.

34 ו' יהודה כפוח פפות רגלי כהנים נשאו ארון ה'
35 נשאו כהנים את הארון: שפערו את הירדן וכשהחורוהו למקומו.

1 הירדן וקפוח וקבשה את שני דגלים. כדכתיב בפרשת נשא גבי פסוק דגלים. לפניהם. כלומר לפני כלכם. בכל יום היו הלויים נושאין
2 וגו' ומקום נ' ובשפוח את ירוהו. כדכתיב וקרא והושע ען נון אל הכהנים ואמר אליהם שוא את ארון ברת ה' וגו': ובכשהחורוהו למקומו. בימי שלמה לביא את הקדשים. כתיב
3 ובהא כל זקני ישראל וישאו הכהנים את הארון ויהיו החורוהו למקומו. כשהגלה בימי עלי מתוך בית קדש הקדשים של משה משה נטלו. כשבעו בשבע
4 בשילה. ובשהחורוהו לפיתוחם אל הקה לו מקום קבוע שפירי כרב משכן שילה ותמתה בבית באבדן. ומשם כביאו ירדן לסוף עשרים שנה לבית עובר אדם ומשם לעיר ירדן עד שגבה
5 שלמה את בית המקדש ובהו לו הדביר לפניו מן שהיכל ואמר טרסימן חיצות במקום החפוזת והוא קרי מקומו המיוחד כדכתיב וביאו הכהנים את ארון ברת ה' אל מקומו אל דביר
6 בחי' ד' תס

ויתר משלש מאות מיל. תימה לריי הא ליכא מעיבא לארעא אלא תלתא פרסי ויל שדחי נגדשין והולכין למעלה מן העגנים ירושלמי רבי לוי אמר עד לבו של רקיע תמן אמרין עד בבל נאמר כאן ודודק ונאמר להלן מארץ רועקה מנבל: **עודם** בירדן אמר להם ידועש. וירושלמי אמר ריש לקיש בירדן קיבלו עליהן את הנסתרות אמר לון ידועש אם אין אתם מקבלין את הנסתרות תמיים

באין וטושפין אתכם אמר רבי סימון ב"ר ובדי רואת תרע לך שיהוה פן שחרי עבן וטאז ורובם של סטורדין פעה גבא אמר ר' לוי ביבנה הותרה הרצועה יצתה בת קול ואמרה אין לכם עסק בנסתרות:

גמירי כל טונא. ירושלמי לא דמי ההוא דטעין מן ארעא לא ארכבותיה ומן ארכבותיה לכתפיה לההוא דתלי ליה ומן ארעא על כתפיהו ולא דמי ההוא דתלי ליה להוצא דוארזון טעין ליה:

טורטיני טורטיני טורטיני. פירש ר' רחמיסטרעני בלשון יין קנה של בארעא וכרעז

נשארו הביאו שני עמודים וסידעם בחבלים ותתנו האשכול על גבי החלים ותתנו מוטות

בחבלים בקצה העמודים המטורנים האשכול נתן מקצה האחד נמצאו שתי מוטות בראש העמודים

מטא א' מן הארעא מהו ויראש וכיוצא בה בראש המטורנים בחבלים האשכול נתון בחבלים ועל כל מוט מאלו המוטות שתי מוטות פחותות

מוט בראש ה' וזו מוט בראש ה' נמצאו ארבע מוטות בראשי שני מוטות התננים בראשי

העמודים וכל מוט ומוט מאלו ד' מוטות היו טונעיס אותן שני אנשים נמצאו שמנה חבלין את

האשכול וזה פירוש טורטיני וכו' כלומר מוטות מוטות על מוטות ירושלמי כתיב איש אחד איש

אחד למטה על דעתיה דרבי ישמעאל דא אמר לשונות ריבוי וזן שנים עשר היו שמנה באשכול

ארבעה בתנאים רימונים ונושאאי כלים על דעתיה דרבי עקיבא דז אמר לשונות כפולים

עשרים וארבעה היו טז באשכול שמנה בתנאים טורטיני על דעתיה דרבי ישמעאל

טורטיני על דעתיה דרבי עקיבא טורטיני טורטיני ונושאאי כלים על דעתיה דרבי עקיבא טורטיני

טורטיני ונושאאי כלים על דעתיה דרבי עקיבא טורטיני

טורטיני ונושאאי כלים על דעתיה דרבי עקיבא טורטיני

טורטיני ונושאאי כלים על דעתיה דרבי עקיבא טורטיני

טורטיני ונושאאי כלים על דעתיה דרבי עקיבא טורטיני

טורטיני ונושאאי כלים על דעתיה דרבי עקיבא טורטיני

טורטיני ונושאאי כלים על דעתיה דרבי עקיבא טורטיני

טורטיני ונושאאי כלים על דעתיה דרבי עקיבא טורטיני

טורטיני ונושאאי כלים על דעתיה דרבי עקיבא טורטיני

טורטיני ונושאאי כלים על דעתיה דרבי עקיבא טורטיני

טורטיני ונושאאי כלים על דעתיה דרבי עקיבא טורטיני

טורטיני ונושאאי כלים על דעתיה דרבי עקיבא טורטיני

טורטיני ונושאאי כלים על דעתיה דרבי עקיבא טורטיני

טורטיני ונושאאי כלים על דעתיה דרבי עקיבא טורטיני

ויבין שנמפלו כו'. בשפת מרחית בניקתון לחובו חרוד המים לאחוריהם. שלא היו יורדין מן הכתנים ולמשן אלא שם עמודים וקבאים המיד נגדניהם ועליו למעלה כדרכיב קביו נד אחר. והכתנים עמדו שם עד שעברו פלום: **במה נבטן של סום**. גרסי: "ב מיל כנגד מנה: **ישאיל**. שהיו שנים עשר מיל על שנים עשר מיל, והם עברו בתיקנים רחב מתיקנים

עברו יחד כמות שהוא רחב שנים עשר מיל, נמצאו שלא שדו בעקבא אלא מקלה שנים עשר

מיל של אחר. וכתבתי: עמדו שם עד שעברו ארבעים

סוף המנה ונבטן ונבדו המים: **היו אומר מים קלים**. לרדן מן האדם, ואיב שהמים לא נבדו

אלא שנים עשר מיל וחרודו למוקמם נמצא שעדיין לא הספיקו לעבור ובאין מים וטושפין

אותן: **ספין**. אולמות ארסולודי: ואף רבם אגדה לשלוחי ידועש קדם שעברו את הירדן

שעל קריעת ים סוף ויה מתפטרין עדיה: **עודם בירדן אפר לון** ידועש כו'. כדרכיה והכתנים

נישא אהרן עומדים בתוך הירדן עד הם על הדברים אשר אהרן ה' את ידועש לדבר אל

העם, וזהו הדבר דרבי כתיב במשה כי אתם עוברים את הירדן לא ארץ כנען והישרעם וגו', כלומר כשיעברו את הירדן התנה עמכם

מנת להורישם: **ושואפין אותיכם**. גרסינן בגרייתא: הרימו וגו' וכו'. הם האנשים שהקימו

תחת מצב רגלי המכונים לוקרון לריות סימן לבנים שעברו אבות את הירדן: **שאו פיה מותך**

הירדן מפיצא וכו'. זה שהקימו בטר עיבל והט המוטות והקפלים והקבעים בגלגל: **ידמלי איניש**

אתפיה. שהאדם עצמו מבידיו על כתפו ואין מנת להורישם: **ושואפין אותיכם**. גרסינן

שליש משאוי שנושא כשמשעניו אחר. נמצא שיהיה כל אחר מןו נושא משא ק"ך אקין ומבאן

אתה מושבם כמה היה באשכול שנושאיה שנושא אנשים היו מסייעין זה את זה כשומרים

אוהו על כתפיה: ממשמע שנאמר ושוארו איני יודע שבשנים: **אמר רבי יצחק טורטיני ונורטיני**

דטורטיני. משאוי ומשאוי תחת משאוי שהתרחתים מסייעין את העליונים, ובכל אהד

היו שני מוטות. כיצד, שני מוטות והולכין זה אצל זה וארבעה נושאין אותם, ושני מוטות

אחרים וארבעה בין אדם נושאין אותם הם כאלכסון מתחת שנים העליונים, מוט אחד

לראש האחר ומוט אחד לראש השני והולכין כאלכסון. רבני יצחק לאו מקרא שמינו יליה

אלא הפטישא ליה דרומון והתנה קני בשנים וידועש וכלב לא נשאו כלום. פשו להו תמניא

לאשכול, ואם לאו מדרש הראשון המלמדם דקלא מוט אחד קאמר קרא לא הנינו אדועת

לכוין שמנה בני אדם למשא, אלא דשמעין מניה דרבינו משה היה, ואתא רבי יצחק

לאשמעין דרבינו משה היה שם לאחד שני נשאא תאניה. **ידועש וכלב לא נשאו כלום**, אי פגית אימא מישום דחשיבי, ואי פגית אימא

שלא היו באותה עצה פלגי בה ר' אמי ור' יצחק נפחאי; **הד אמר: לדבריו ר' יהודה**, משנה קוד, שהמרגלים לרעה נתקבחו לומר

שפירותיהם משנים קר יזשיקו משנים ונבורים ונבדו המים: **אמר ר' יהודה**. שאמר לא נבדו המים

עברו בירדן של רחב מתיקנים עברו יחד, הלך כל היה אהרן העקבה אלא שנים עשר מילין:

שנים עשר מילין:

שנים עשר מילין:

שנים עשר מילין:

1 **כחנייתו** עברו. יל האשונים לטולם כשהיו מנועין לשפת עבר השני לצד מערב היו
2 הולכין למטה ערשין מקום מעמד לבאין אחריהם שודי רחם מתנה
3 ישראל היה שנים עשר מיל ורחם הירדן לא היה כיא תמיש אמר ומל הוא אלפים אמה
4 ויל דרוקא ארץ ורחם עיניתו נכנסו בירדן אבל לארץ שבנסו בירדן נמשכו בו אצל זה
5 ורעננו ועקב שאם לא תאמר כן לא תבין בירדן
6 תיניתו עמדו בירדן אם כן לא עמדו כולם בירדן
7 בשעה שהתנה ודועש עמון שודי אתה מוצא
8 כרחוב שנים עשר מיל ת”פ רעועת רחבות
9 תמיש אמה כרחוב הירדן וארץ כל רעועת ר”ב
10 מיל על רחוב נ אמה ואם היה לך לחקף אתוך
11 מיל רעועת ות ארבו כן אצל זו היה ארבו
12 קרוב אלףו ות (מ) פסאות כארוב הירדן
13 הירדן לא יב ברת כי יז ע”ש הערה רועא ה
14 ממנרת פמיס שדוח בחלק הן בארואם פ”פ
15 מעשר הבמה (מסות ק”ט) ואורך כל ארץ ישראל
16 לא היה כ”ח (פ”ט) ואורך הדיקא ורז ויכלו
17 לשמעת התנאים מפני הדישע אלא ע”כ בירדן לא
18 היו עומדים בדרך תיניתו אלא מצומצמת ותמה
19 לר”י נהי דרך תיניתו עברו נמל האל עמדו
20 בירדן על עמבד הדישע תנאים ועליו ארבו
21 אל חור לאיתנו על שעברו מלכ א”כ אותם נ
22 אמה על שוד וסעות וה שפירו ויהי המיס נשד
23 תעלין יותר על ר”ב מיל ליל אורח נודת שדחה
24 מיותר על ר”ב מיל לא הגיע לכלל עובד מיל
25 והלכיו לא תשיב ליה”ח ארץ זה עברת. תמה
26 א”כ אמאי עליה ל”ר אלעור בקלות המיס הלא
27 אנו תלדיה אלא בעיטוב העברתה ויל אבותיה
28 פליגי על מה שמשוח קלות האדם לקלות המיס
29 אמרו לו אנו שאפילו אם היה עוברין דרך תיניתו
30 היו המיס נגרשין יותר מריג מיל הוא לא אמה
31 אלא כי יתד שבוה אחר זה עברו ועל לא תמה
32 כי אם בה אחר זה עברו מה קבדו שדך קאמרו
33 כשיש מאות שלפי חשבון גודל המיס היו עורבים
34 ברחוב אצל מיל שדוא אורך א”כ אותם חסר ר”ב
35 כיצד שתעשה ר”ב רעועת מ”ב מיל על ר”ב מיל
36 וכל רעועת ברחוב מיל ואורך ר”ב מיל השתערפס
37 זו אצל זו באורך יהיה אורך קרוד מיל על רחוב
38 מיל תתלוק אצל הרעועת ותצרפתה לאורך היה
39 אורך ר”פ”מ מיל על רחוב חצי מיל הוא מנל ליה
40 שדך עברו ונראה ולר”א בר שמעון לא עבר
41 ככל דרך תיניתו שדך בשעת תיניתו היו מפורסם
42 מפני שהיו נוטים אהליהם זה רחוק מהו כדרך
43 תמיש שירוח אהל ככל שבנוה נמשכין בירדן אצל
44 והוא על אהל ככל שיש ישראל כי אם ברחוב הוא
45 מיל על חצי מיל וכשעברו זה אחר זה בירדן בני
46 אדם העברין דרך שבלי אחד בעשה בני אדם
47 זה אצל זה יכול להיות שיעורו כי ריבוא ששהיו
48 כהתבררן לו
49 **מ** סבר אדם קל. נראה דה”פ אפי”פ שהדבר
50 ידוע עימש קליה היינו וקאש כשון וירדן
51 בירדן מרחצון אבל כאן שהיו נגרשין ועליו
52 שיעור קלות מיל ושעור קלות אהל שדך
53 **אבותי** בקש עליו רחמיים. וא”ת האמרו במדק
54 מי שנתנו (מסות ק”ח) ומדחי לא ידעין מידי
55 ומשמע במסגתא אפילו אבות העולם יש למור
56 דעי לדי הפכה של חתפולל מודיעין לחן שדך
57 נתפלה לזכר אמר בפרק שני ותעניתו (ף טז) למח
58 ישראל לבתי הקברות כפי ששכבש עליהם מתים
59 רחמים וכן הברכות חסדיים בעבודא דרבי מנא
60 דאשתתא אמרתא דאבהו. **ואמר** רב אבי ואיתמא רבה בר בר חנין שהלך לחביא בכשים מתברין. אע”ג דמסיק בפרק שני דתמורה (ף ק”ז) דלארביא אול מיהו שמענין מידת דשמך
61 קנינא מוסלקא דערך לתימור שהלך לחביא בכשים:

1 ודקב”ר ר”א בר כספא. ויתר משלש מאות מיל בזה אחר זה עברו ארץ אחר איש,
2 נמצאו ששהו הרבה לעבור. דאי כחנייתו עברו משום קולא דמיס אנל לא נגדוהו כל
3 ק”פ פ”ס קלי”ס. תרבה הם קלים מן האדם. ותר סבר אדם כל לרוח כמו המים: פ”עקיה. אני
4 איני מצוה אתוך. אבל ישראל הם אומרים לך בדרכים וקניסו ואת הקרוב אלי כלכם וגו’
5 ואני מצוה על ידך: בלו”ש מ”י א”מ. כלומר
6 אמ הקה”ה יהוה כלום היה אמרו לו לישעת דבך
7 ששופו לבא לידך תפלה לבקשתך של א”מ
8 וישראל: איתון (שאגלד) ששאלו תחלה שלוח
9 המרגלים: (לא) עקל כניינו. איך אנו יודעין
10 לדרוש: כתר דקב”ר. הכהש וקשה שזנאו ושל
11 הקה”ה דבאי: בעיניש שזנאו של הקה”ה ס”ך.
12 חלש כדאמרי’ לקמן אפלו בזה הבית אמר ויכל
13 להוציא כליו משה: שהחביא דקב”ר. ולא איתן
14 בנות: שזנאו. דלג. שלא קאמרו בארש: הם
15 יחושע. לא העזר לילך. שכבר בעל גלוי משה
16 רחמים: ותינו דכתיב: וקניי’ בלב וגו’. והבואות
17 אל הארץ אשר בא שמה. והיא חברון כדכתיב
18 (ויטע ט) וחתן את חברון לכלב. ש”מ כלב הוא
19 דאדיל לתחרו: ק”סון. גבור שקדם. כמו שדך
20 תקימן חשבונו מן השמאל: בקשה את הארץ
21 כשחיותה. שמקום גרליו נמציק בארץ מרב
22 כלב וקר נם נקמא ובשורת. ולקחו שיש אל
23 פרש לנו מאי רבתי חיותה. ומקרא לישון
24 עמודי שש. שהם כבדים מוקום ותינוס כ”ר:
25 תלימים. כחלם ומתרחש ששעלה העפר ומעמיס
26 בארץ: שהיו סעניקים את התקף כבוסתין. מרב
27 גבוה קומתן ודומין כאלו וצארים נוקב ורעוב נקב
28 שהחמה יוצאה בו: לבנו קשו. קשו. קשו נתון הבנים
29 של עם יהוה ומצרים שני לבנים מבנה. לישון
30 אבנה ממנה (והלימים) כ”ר. כלומר מישתב פיבודו
31 כ”רישים. שלעים שאני עושיש פירות בארץ לתת
32 ודודי דטרשיין הוא ואניה ראינה לפירות ככל
33 שאר הארץ. לפכך יהודת לקברת מתים: בי ה”ז
34 בגענו ש”יו. של עקל וישראל. ששולחים אל
35 פרעה לעזור לו על מלך ששור. אלאמא פרעה
36 פריעה ותיב וקש הולכין לבקשת: אלאמא בני אשלים
37 את נדיה. אלאמא ארץ חברון להשתיב הארץ
38 שגורתי בנשאר. כדכתיב בתריה כי נדר דך
39 עבדך בשבתי בגשוה. ובחברון מאי בעי וילא
40 אל יקח שם ומחוקב כי אם בגבעון: אליא
41 כבשים לעולה. דאמר מר במסי’ מנהוה כבשים
42 מתברין. אלאמא ארץ מרעה היתהה. מנה. כלומר
43 מתשוקתך אתה מסעינה. שלא היתהה חקשה
44 לדוע שאר הארץ מאחר שהיא גם חקשה
45 כדאמרי’ בבבא מציעא בהשוכר (ף ט) ואי
46 ארנא דמתוקא בגורנדו והיא שדקם ממילום:
47 דקלישא א”מעה. עפר של קשרים של וקלושו
48 ומיעט הוא. ומתוך כך לא היו חורשים חורשים
49 אותה במהרה מאכל אדם: ועבדו ריבוא. כמצות
50 המעלה עשבים ואוכלים הצאן: וישמן קניינא.
51 המקנה תבואה. שכן דרך הענין להשתיב בארץ
52 וכשה ותקשים יותר מארץ לחה.
53 וילכו
54 **ואמר** והא תמישין אלהים אל המלך אלכם נא, ואמר
55 **כבשים** מתברין. ויתר משלש מאות מיל בזה אחר זה עברו ארץ אחר איש,
56 נמצאו ששהו הרבה לעבור. דאי כחנייתו עברו משום קולא דמיס אנל לא נגדוהו כל
57 ק”פ פ”ס קלי”ס. תרבה הם קלים מן האדם. ותר סבר אדם כל לרוח כמו המים: פ”עקיה. אני
58 איני מצוה אתוך. אבל ישראל הם אומרים לך בדרכים וקניסו ואת הקרוב אלי כלכם וגו’
59 ואני מצוה על ידך: בלו”ש מ”י א”מ. כלומר
60 אמ הקה”ה יהוה כלום היה אמרו לו לישעת דבך
61 ששופו לבא לידך תפלה לבקשתך של א”מ

סוטה. אלו נאמרין – פרק שביעי דף לה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"

וילכו ויבאו. ואלא גורסין וכתבי, ואלא וילכו ויתקיא הוא בין דכותבי (לעיל) וישבו באל תרה
 ליה למיטר אלא ויבאו אל משה ונח: מןש הליכתו, שחלבו לחור לביאתי את תליבתו
 בעצה רעה. שמתחלה להוציא דכה נתפונה: אינו מתקיים, שמחזיקין אותו השומעין
 כבדאין, אלא שיקר אמר דבר אמת תחלה כדי שיאמנוהו ואף מרגלים לכה פתחו בשבח
 הארץ תחלה ויהי. שתקו אל משה בדברים, 1
 שהחילו לומר במשה היה סבורים שבענין
 רעה לספר שהסתים בדברים. בדברש ואולו 2
 דתויתו. קכל ליהושע שריצה לדבר ושתקוהו
 בניפיה ואמר לו ראש הטועה דבר. מי שראשו 3
 קטוע שאין לו בגים לטול חלק בארץ הוא ידבר
 בפנינו והתקין לי. משתקן אותה: עלה געלה. אף 4
 לשמיה אם ירצה עליה: מפניו. מן הקדיה אל 5
 תאיר. לא גרס. אמר הפרש קרייה בר ממש 6
 הנאמר על יחד שגברים דלוי למנעוהו בר רבים
 שאומרים על עמקו: אינו יכול להוציא בלוי. אם 7
 הפקדים שם בעל הבית ארון העולם: אי 8
 השביתה לשובה. שהראיתיה להם באופלת
 וישבתי שמתים בה תורה: שכב איוב. שלא תקן 9
 וכתו עליהם. והיינו דקאמר קכל סר צלם 10
 מעליהם: וילן ולא חיה כי הוה מבר אבלי תתי 11
 ארזי הוה מבר. ולא היה שגריס בוואי (ולא היה 12
 נראים בתו שגריס) והיינו שבענינה לאמרין 13
 שקורין אותו הנביא, דכי הוה אמורים מברין את 14
 אצילים שבתוין מן הקבר. דיאמר בעל דכל 15
 היאק קמטו שבוין חטאיא מנייהו ומירול רובל 16
 סודיה לנחמו תתי ארזי הוה מבר ליה: 17
 וברוייתו. והם יראים לעמוד לפנים סלק 18
 ויתבי אילתו וירקום כלפי מעלה. (שרד) שפרשו 19
 לרגום איתן וקאזין מיה אבדו ה: משתבא 20
 מולא קרין במגפה משמע בקרחתו והאיה 21
 לתם מרדו כנגד משה. בקרחה מיה: שהיא 22
 באה על לשון דרע דבארמוןן בבמה מדוליק 23
 ומה דזי לנו וכוון שעלה כו. יסיפ דבריתא 24
 לדעול היא. אלא ארזי וקמא בה ומכאן אמה 25
 מחשב לאשכול נקט לה פרשת מרגלים היא: 26
 שבו רמים לבקום. שהבתנים עמוד במקוםם

ויעו? ולא היא, כי הוה מבר אביל, תתי ארזי הוה מבר, וכי הוינחו סלקו ותיבי באילנו, שמעי דקאמרי, קחוינן איניש דדמו לקמוצי
 באילנו. ויתשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו? אמר רבה אמר ר' וחקון: אותו היום ערב תשעה באב היה, אמר הקדוש ברוך הוא:
 הן כבו בקיה של חנם ואני אקבע להם בקיה לדורות. ויאמרו כל העדה לרגום אתם פאנבים" וכתבי "וכבדו ה' נראה פאהל מועד"
 אמר ר' חייא בר אבא: מלמד שגמלו אבנים וירקום כלפי מעלה, ויקמחו האנשים מוצאי דבת הארץ רעה פמגפה? אמר ר' שמעון בן
 לקיש: שמתו מיתה משונה. אמר ר' הונא בר פפא, דרש ר' שילא איש כפר תמרתא: מלמד
 שגשטרבב לשונם ונפל על סיפורם, והיו חולעים ויצאות מלשונם ונקנסות בטיפורם, ומפזירם
 ונקנסות בלשונם, ורב נחמן בר יצחק אמר: באסקרת מתו: וכיון שעלה האחרון שבישראל מן
 ההרן חזרו מים למקומן, שנאמר: ויהי פעלות הבהנים נשאי ארון ברת ה' מתוך הדרך נתקו פפות רגלי הבהנים אל התרבה וישבו
 מן הדרך למקומם וילכו כחמול שלשום על כל גדותיו" נמצא ארון נושאיו וכתנים מצד אהר, וישראל מצד אהר. נשא ארון את
 נושאיו ועבר, שנאמר: ויהי פאשה הם על העם לעבר ויעבר ארון ה' והבהנים לפני העם? ועל דבר זה נענש עניא, שנאמר: ויבאו
 עד גרן ברין וישלא אתה את רוד אלעור את הארון? אמר לו הקדוש ברוך הוא: עניא, נושאיו נשא, עניא לא כל שפני? ויחרר ה'
 בעצה ויבהו שם על השל? ו' וחקון ר' אלעור, את אמר: על עסקי שלו וחד אמר: שעשה צרכי בפניו. וימת שם עם ארון האלהים"
 אמר ר' וחקון: עניא פא לעולם הבא, שנאמר: עם ארון האלהים" מה ארון לעולם קיים, אף עניא פא לעולם הבא. ויחרר לודו על
 אשר פרץ ה' פרץ בענה? אמר ר' אלעור: שגשגנו פניו בחררה. אלא מעתה, כל היבא דרביב "ויחרר" הכי נמי? התם כתיב "אף"
 הבא לא כתיב "אף", דרש רבא: מפני מה נענש דוד? מפני שקרא לדברי תורה "מירות", שנאמר: ומרות היו לי חקוד בבית מגודי"
 אמר לו הקדוש ברוך הוא: דברי תורה שכתוב בהן "התעור עיניו בו ואינו" אמה קורא אותן "מירות"? היינו מכשילך בדרך
 שאפילו תנוסות של בית רבן וידעין אותו, דרביב: ולכני קתה לא נתן כי עבדת הקדוש ויהוה אתיהי בעגולתא. ותך באנשי בית
 שמש כי ראו פארון? משום דראו "ונד"? ר' אבהו ור' אלעור, חד אמר: צוררין ומשתתחים היו, וחד אמר: מילי נמי אמרו,

מלמד שמתו מיתה משונה, נראה דרשה
 במגפה רשי:

שלשה
 מלמד שמתו מיתה משונה, נראה דרשה
 במגפה רשי:

1 **שלשה** מיני אבנים היו. ירושלמי ג' מיני אבנים דן אבני המלון ואבנים שהניחום ירושע
 2 תחת פתת גריל הבניני ואיסטיליות שנתן להם משה אמר רבי יצחק פטוט לן
 3 ארבעה מיני אבנים הוה אמר ר סמון ר ובדיא יאות את תימר אבני המלון לשעה היו
 4 ונגזו אין תימר אבנים שהקים ירושע תחת פתת גריל הבניני ומקומה דן במים אין תימר
 5 איסטיליות שנתן להן משה כרב נכנסו עתה

6 לארץ אלא אם כן במה אנו קיימין באבנים
 7 שהקים ירושע ליה על גבי הרדף:
 8 **ביצה** כתבו ישראל את התורה. בתוספתא רבי
 9 יודיה אומר על גבי המזבח כתובה אבל
 10 בירושלמי תני על אבני המלון נכתבו דברי ר'
 11 יודיה ר' יוסי אמר על אבני מזבח נכתבו אבות
 12 דאמר על אבני המלון ככל אם שים ויום מאות
 13 העולם היו משלחין נטירין ומשיאין את התורה
 14 שהיתה כתובה שבועים לשון מיד על אבני
 15 המזבח לא לשעה היו ונגזו ועוד הוא מעשה
 16 נסים נתן הקב"ה בינה מלב כל אומה ואומה
 17 והשיאו את התורה שהיתה כתובה בע לשון מיד
 18 על אבני המלון נכתבו ניהא ושעת אוחם בסיד
 19 אלא וכן דאמר על אבני המלון ונכתבו מאין
 20 שעת בסיד בין כל אבן ואבן:

21 ועל דבר זה נתחמם גור דינם לכאר שעה. ואם
 22 תאמר היפוך ליה ודבעת שעת תורה
 23 החזירה הקב"ה על כל אומה ולשון וכל ביבאל
 24 וי"ל דעונש זה גדול הוא לשאר: שהיתה כתובה
 25 בידי אדם ולא ללמוד ומיהו תימה והאמר בפיך
 26 ומסתב ע"ז (הו) דעריין של לוח פתוחה פה
 27 שיאמרם כלום פתח פתח עליו דא בניבאל ביבאל
 28 וכל זמן שיש לוח פתוחה פה אין נתחמם גור דינם:
 29 **לרבות** כנענים שבטעה לארץ. תימה אלא
 30 בקלה לרוב שדרי היא הייתה
 31 ממנענים שבחובה כדאיא בספרי בפרשת
 32 תורה ומה אנו עם מי שהיתה מעם שנאמר בו לא
 33 תודה כל נשמה ואלו שקרבה עמם כן קרבה
 34 העמוקם אורחם קאי וארבעין בני מצט מצט
 35 (הו) שנתגיירא וסבה ירושע והבא משמע
 36 כדנענים שבחובה לרבי רבלי שאין מקבלין אותן
 37 ונשנו על פי הירביה היה ואמר לו שקדם
 38 שהתחילו המלחמה היו מקבלין שדרי כתיבת
 39 התורה על גבי האבנים היה קודם שהתחילו
 40 במלחמה ואפילו הכי לא היו מקבלין אותה
 41 והיושבים תרין לגבול ישראל הם בהרש"י ואי הלא
 42 מציעו למימר דאם היו חוררין או בתשובה בשעה
 43 שכבחו את התורה אפילו כנענים שבחובה היו
 44 מקבלין ואפילו ל"ו יודיהו לבעני אשר לא ילמדו
 45 אתכם לעשות קאי מיני אשבעה אומות והכי
 46 משמע נימי לשון הספרי בפרשת פסוקים ומוסרים
 47 למען אשר לא ילמדו אותכם לעשות (מלמדן)
 48 שאם עשיתן שדרי אשעו שלח שנים פרזחובאנו
 49 לא קטני אלא אין תרגין משמע אותם שעה
 50 הקדי"ה לא תחיה כל נשמה אין תרגין ולא נאמר
 51 לא תחיה כל נשמה אלא לאחר שהתחילו ירושע
 52 במלחמה שדרי ירושע שלח שנים פרזחובאנו
 53 הרעהו להשלים יעלים להלחם ילחם אלמא
 54 אותן שדרי רוצין להשלים להו חורן ואחרי

55 למורן אותן שדרי רוצין להשלים לוחם שהתחילו במלחמה ראשונה ואף רחב קובלה עליה
 56 קודם שהתחילו במלחמה ולא תחלו רבי יודיה רבי שמעון אלא באותן כנענים שדרי
 57 לגבולם אם מקבלין אותם לארץ כבשוא דרבי שמעון לא איצטרך למימר לא למדת שאם
 58 תחרים כתובתן מקבלין אותן אלא כנענים שבחובה לארץ ולאחר שהתחילו במלחמה שדריים כדן (שארן) אמות שמקבלין מן העולם

1 **כאן** אמרין דאמרין. מי הכעיקר כשקבעת ולא הצלח את עצמך מן השבועה ונתת מי
 2 מופקד כשנתפסית לבא מאליה: ובתיב שבועה פרים' ושבועה אילים. דבריי הימים, והכי
 3 רישיה דקרא. והיי' בעוהו האלהים את הלחם נושא: ארון ברו' ה/ ויחזרו שבועה פרים
 4 ושבועה אילים: כפלה בל ארץ ישראל' כמות. מקבחות. דעל כל פסיעה מקבוח: כתיב בידון.

5 דבריי הימים כתיב ויבאו עד גרן בידון וישלח
 6 עזרא וגו' והנשואל כתיב גרן נכון: בתחלה
 7 שבועה הארון שם נעשה קדם כידון הורג
 8 שהרג עזרא: ולכפוח. לאחר שנשתקה שם ששה
 9 תרשים ביבת עובר אדום נעשה נכון שביון את
 10 ביתו דכתיב (מלכו) ו י ויגר ה' את עובר אדום
 11 (אשתו ושמתה כלותיה) אשתו ה' עובר אדום
 12 ושמתה כלותיה: ולדו ששה שעה כתיב אהי,
 13 והיניו דכתיב פעלתי השמיני כי ברוב אלהי'
 14 (היניו) וכתביב אחי"ב ששים ועשנים לעובר אדום.
 15 ושמתה כשם ר' מנחם בר' חלבון, גרן נכון הוא
 16 גרן ארנונה הובסי, ואי"ב הוא הג' בתחלה נכון
 17 ולכסוף בידון על שם המזבח שתחלתו בני
 18 וסופו חריב, וכידון לשון שבר ויחזקן הוא בני
 19 ולעיל ענין כידו (ואיכ מה) נמצאת. סיפא דברייא,
 20 לדעיל הוא. אלא משום דתנא הוה ועל דבר זה
 21 נעש עזרא אפקסיה ככל דהיי' שהקטירי משה
 22 כעשר הירדן בערבות מואב. ותנא דברייא כי
 23 קאי בערבות מואב קרי עבר המזבח עבר הירדן, וכי
 24 קאי בערבות מואב בא בשאר המסעות קרי ארץ
 25 נענו עבר הירדן והוא עבר המזבח: בגלגל.
 26 לאחר שבנו מן המזבח בחר עיבל קפולם
 27 והביאום לגלגל ויקבעום שם: ביצה בתבו. כי
 28 המזבח בחר עיבל: היאך למדו אמות העולם.
 29 והתקנות תורה, הלא לא נעשו להקביל
 30 שבועים לשון אלא כאלו ואלקמדי כל דבריה:

31 שלא ידא פתוחה פה לאותם אמות לומר לא
 32 יהיה לנו מהיכן ללמוד: נטירין שלחן. סופרים
 33 שלהם, והם קורין אותן נטירין: והשואר
 34 והתקנות, כלומר נשלו משם ע"י התקנות
 35 וקבחו מלפניהם. בסוף דהף למען אשר לא ילמדו
 36 עד וגו'. לעיל נציה כתיב כי החרם התריעים
 37 וזכר לו כתבו למעט ולחודעו לשבעה אמות
 38 היושבים חוץ מנבולי ישראל שלא נעשו
 39 להתריעים, אלא אותן שכתורן בגולם נעשו
 40 להתריים כדי שלא ילמדו אותנו מעשיהם
 41 המוקללים, אבל אתם היושבים חוצה לה אם
 42 אתם חוררין בתשובה נקבל אתכם, ושבתוכה
 43 אין מקבלין שמתנת יראה עשין, ורג' ליה
 44 בקדאי בתוספתא אמר (הו) אם אתם חוררין קבם את
 45 מקבליים אתכם מ"ש דר"ש. דאמר דעל גבי סיד
 46 כתבו: על עשין סיד. שהתורה נכתבה עליו
 47 והיתה מגלה לפניהם ולא למדוהי: אלא שהיא
 48 נציהם שכל זמן שאן מתגיירין והם קרדיין עמיים
 49 אין חלקם אלא משרפות הסייה ה"ג ושבתי שביו
 50 לרבות כנענים שבחול. דקרא תחיל' כתיב, כי
 51 תצא למלחמה מארץ לחוצה לארץ. והכי תבין
 52 בספרי, כי תצא למלחמה וכלמחמת עשית
 53 הכתוב מדבר, רכי שביו משמע בשתעלה על
 54 דעתך לצאת. ושבתי שביו, לרבות כנענים
 55 שבתוכה, בא בהצנן לחימי כנענים שבחוצה לארץ והיו קבליים מכם: ופת תאר שלא יהיו
 56 בכלל לא תתיה כל נשמה: ודאי ושבתי קרא ותרך הוא:

1 **כאן**
 2 **כאמ**
 3 **כאמ**
 4 **כאמ**
 5 **כאמ**
 6 **כאמ**
 7 **כאמ**
 8 **כאמ**
 9 **כאמ**
 10 **כאמ**
 11 **כאמ**
 12 **כאמ**
 13 **כאמ**
 14 **כאמ**
 15 **כאמ**
 16 **כאמ**
 17 **כאמ**
 18 **כאמ**
 19 **כאמ**
 20 **כאמ**
 21 **כאמ**
 22 **כאמ**
 23 **כאמ**
 24 **כאמ**
 25 **כאמ**
 26 **כאמ**
 27 **כאמ**
 28 **כאמ**
 29 **כאמ**
 30 **כאמ**
 31 **כאמ**
 32 **כאמ**
 33 **כאמ**
 34 **כאמ**
 35 **כאמ**
 36 **כאמ**
 37 **כאמ**
 38 **כאמ**
 39 **כאמ**
 40 **כאמ**
 41 **כאמ**
 42 **כאמ**
 43 **כאמ**
 44 **כאמ**
 45 **כאמ**
 46 **כאמ**
 47 **כאמ**
 48 **כאמ**
 49 **כאמ**
 50 **כאמ**
 51 **כאמ**
 52 **כאמ**
 53 **כאמ**
 54 **כאמ**
 55 **כאמ**
 56 **כאמ**
 57 **כאמ**
 58 **כאמ**

רבי שמעון מוציא הר גריזים. הכי מסיים ביה בירושלמי וכן היה ר"ש אומר אין לו כל דבר ודבר מן התורה שאין כחות עליה תקיעו ביריות שהם עשרה בברוך ולא ידענא אמאי ר"ב ושמו בר נהר כל שבע ושמו ר"ב אורי ר"ב בכלל ור"ב כפרט הרי מ"ח ביריות ללמוד וללמוד לרשות הרי קצ"ב ביריות וכן דבר סיני וכן בערבות מאב

ארבעים ושמונה ביריות. לכל אחד משראל שש עשרה חלקא זמני מ"ח ארבע מאי גריזים. לפי שלא אמר הישוע עליהן כל התורה אלא מצות שפרשה ופקדים הרי מוציא שלא רצה שיהא המפקד נזכר והק"ח עם משה בישב וילמדו כל התורה כדכתיב וידבר ה' אצלו מאתחל מועד לאמר ויקח את קללות ואמרי בניני. בסתם אמרנה תורה בניני ולא נתקשרה לו. כגון בניני נאמר נמות ו כן ברכתו על צלוי את עולותיך ואת שקליך ולא פרש מ"ח דמים כיצד הקטרת אמורים ופקשי ונתחם וקבלי של עולה. ובספר ויקרא באהל מועד פרשה ונתלשו ערבות מאב. מפני משה לישאל. ח"ק סבדיא ליה כר' ישמעאל. הלך ר"ב סיני ואתחל מועד דתא היא. ור' שמעון ס"ל כר"ע הלך תרין גינה. ר"ש כרבי יהודה אופר ארבעים ושמונה ביריות. אלא לך שש של מאות אלק ושלשת אלקים והקמט את ותבשיש כמנן שתי (מזין) ובמדברו ושל מאות געשה ער על כל ארץ. ד"ה בתוספתא (מ"ח ע"ז) א"ר לדברי ר"ש בן יהודה אין לנו כל מצה ומצוה שלא נזכרה עליה מ"ח ביריות של של מאות אלק ושלשת אלקים והקמט את ותבשיש. ויש בכל אחת של מאות אלק ושלשת אלקים הקמט את ותבשיש. פאי בנייהו. מאי מטיף רבי ובמאי פליגי: מאי ר"ב מרשישי עקב וערבא דערבא. אמ שש כל אחד ערב על ערבא של חברו או לא. רבי שמעון בן יהודה קטר אל נעשה כל אחד ערב על חברו אלא שימרו את המצוה. נמצא כל אחד ואחד ערב על כל ביריות של כל אחד ואחד. אבל לא נעשה כל אחד ואחד ערב על ערבות של חברו אלא על חובתו של חברו. ואקא רבי למיער לדברי ר' שמעון אלק קמטת את ביריות הערבות יש לו קמטת ארבעים ושמונה ביריות של ששים רבוא לכל אחד. ובכל אחד חלקה יש ששים רבוא שקלים נהקרו זה נוה על חובתו ועל ערבותה. נמצא כל אחד מקבל עליו ערבות של ששים רבוא בשביל חובתו של חברו. וכל אחד מששים רבוא הללו קבל עליו ביריות ששים רבוא בשביל ערבות שנתעברו אחיו על חבריהם. וקל וקל היה ערבות של עיבי: כל הפרשה של דר גריזים לא נאמרה אלא בנאף והוא נתאפת. באיור פי ליה. בתמיא. ופור געש אתה וטגי ליה באיור. אלא זה המא על הקרית. אשת איש וחוליד ממזר. ומתוך בישתו שאסור לבא בקהל ואינו מוציא אשה את חובתו לבין העובדי כוכבים ועובד עבודת זממים. ואיורים אלה שגשאוהו לעבוד פסל חובבים. וכן דרש את בן לן כל אחת לפי פשטה. אוהו של עריות מן שובע עם חותנתו ואשת אביו ועם אחותו כלם באשת אש ולימקט בני אורי. שובע עם כל בחמה אשת איש שנתקשה מעשה בתקוה שמנאפא. מקבל אביו ואמו הבא על אשת איש מזולל באביו ובאמו שגרלו גזולין רעים בביתם. משה עזר למופת אשת איש שהיא סוקא בדרך ואינה יודעת געשו כבודו. משה בגול רעהו בא על אשתו הרי הוא שגי גבול. מכה רעהו בסתר גורם לו בלחש סתרי שמעון בברדיית מים הקרים. לוקח שחד לחבות נפש לוקח שחד לחיות עקב אתר הנמאץ

ונשלשו הר ערבות מאב. ואת מאי אצטרך למיער שליש הר ערבות מאב הוא לא איירי ר' ישמעאל בערבות מאב בכל שלש עשרה שפיא נטק לה דבעי למיער אין לו כל דבר מצוה ומצוה. רבי שמעון בן יהודה אומר. יודעתה עד כרן דברים שנכללו תפטרו דברים שנכללו ולא נפטרו ואמר ליהו בן אמר ר' יוחנן משום ר' ישמעאל דבר שהיה בכלל ורצא מן הכלל למוד כלו יצא עמנו על כל דבר אלא למוד על הכל כולו יצא אמר ר' אבהו ארבע ושלסא אמר דברים בתמיא חזקא בשני דברים אגן קיימין אמר ר' תנחומא מתיקן דרכיב בסוף אמר כמו שכול דבר אחד כתיב אשר לא יקס את דברי התורה וכו' כי תורה נפלת רבי שמעון בן אליקים אומר זה הוחן שהיא עמר רבי שמעון בן הלפתא אמר זה היתב שולח דברי ר' הוואי בר יהודה של שמעאל דעל הדבר הזה קטר יאשהו רוח על להקים ר' אחא בשם ר' תנחום בר' חיאי למד ולמד שרי נרעשה ותימה סיפק בידו להחוק ולא החוקו הרי זה בכלל ארור ר' ירמיה בשם רבי חיאי בר' אבא לא למד ולא למד לא שמר ולא עשה ולא היתה סיפקו בידו להחוק החוקו הרי זה בכלל ר' דאמי רבי חנא א"ר ירמיה עתיד שיהיה לעשות על לבועי מצות בעלין של בעלי תורה שאי (קולא) כי בעל החממה בצל הבעל אומר עז חיים היא למחויקים בה (מ"ט) : רב מרשיאי ערבא וערבא הערבא. במדומה דהכי בעי למיער להר"ש בן יהודה קבל עליו כל אחד משראל להרי"ג מצות קצ"ב רבוא ברבואות ו'ח אלפים ברבואות ו'ר"ג ברבואות ושבע אלפים ומאתים ביריות של מאות אלק ושלשת אלפים ותבשיש חמש מאות בשביל ערבותו אם יעברו עליהן ולרבי אליבא דרבי שמעון ששים רבוא פנימי ושלשת אלפים ותקצי פנימי חשבו הן ביריות קיבולו עליהן.

ארבע ארבע ארבע הרי שמונה שמונה השמונה הרי שש עשרה. וכן כסני. וכן בערבות מאב. שפאמרי: ואלה דברי תורת אשר צוה ה' את משה וגו'. ואתם והשמרתם את דברי תורת הזאת וגו'. נמצא ארבעים ושמונה ביריות על כל מצוה ומצוה. ר' שמעון מוציא. ובר גריזים והרי עיבל. ומכנסים אהל מועד שפמריא. ופלוותתא דתני. ונצא. ורנא אהל ששמעאל אומר: קללות נאמרו כסני וערבות באהל מועד. ר' עקבא אומר: קללות וערבות נאמרו כסני. ונשנו באהל מועד. ונשלשו בערבות מאב. ואין לך כל דבר מצוה ומצוה שבתוכה בתורה שלא נזכרה עליה ארבעים ושמונה ביריות. ר' שמעון בן יהודה איש כפר עכו אומר משום ר' שמעון. אין לך מצוה ומצוה שבתוכה בתורה שלא נזכרה עליה ארבעים ושמונה ביריות של שש מאות אלק ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים. אומר רבי לדברי ר' שמעון בן יהודה איש כפר עכו שאמר משום ר' שמעון. אין לך כל מצוה ומצוה שבתורה שלא נזכרה עליה ארבעים ושמונה ביריות של שש מאות אלק ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים. נמצא לך אחר ולשדת משראל שש מאות אלק ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים. מאי בנייהו? אמר רב מרשיאי: ערבא וערבא דערבא. איפא בנייהו. ודרש ר' יהודה בן נתנאי מתורגמניה דר' שמעון בן לקיש: כל הפרשה כולה לא נאמרה אלא בנאף ונאפת. ואיור היאש אשר עשה פסל ומסכה. וכו'. ב"ארו" סגי ליה? אלא: זה המא על העריות והוליד בן והלך לבין אומות העולם ועבר עבודה זרה, וארוין אביו ואמו של זה שקד גרמו לו. תנו רבנן: ונתתה את הפרכה עם זה ללמוד שנתנה ברכה על ג' גריזים וקללה על הר עיבל. הרי כבר נאמר "אלה ועמרו לברך את העם על הר גריזים" וכתוב "ואלה אלא לתקדים ברכה לקללה. וכול יהו כל תברכות קורמות לקללות? תלמוד לומר: "ברכה" ו"קללה" ברכה אחת קורמת לקללה, ואין כל תברכות קורמות לקללות, ולתקיש ברכה לקללה, לומר לך: מה קללה בלויים. אף ברכה בלויים. ומה קללה בקול רם, אף ברכה בקול רם. ומה קללה בלשון הקודש, אף ברכה בלשון הקודש. ומה קללה בכלל ופרט, אף ברכה בכלל ופרט. ומה קללה אלו ואלו עונין ואומרים "אמן", אף ברכה אלו ואלו עונין ואומרים "אמן": מתני' ברכת כהנים פינדר, כמדינה אומר אלה שלש ברכות, ובמקדש ברכה אחת. במקדש אומר אלה השם

לפתחו לו אשת איש וגודל לו מיתה, משה משפט ר' יתום איני יודע לדשו: וכולי כל תברכות בן קורמות לקללות. שיגמרו כל תברכות חלקה עד ברוך אשר יקום וגו' ואזכ"י ויתורו בקללה בלשון הקודש. כדלתימין קול קול משהו מתני'. וכי קרינן במתי'. ברכת כהנים פינדר כו' כמדינה אומר אותה שלש ברכות. משפטיהם המכהים בין פסוק ולענין הצבור אמן. במקדש ברכה אחת. שלש עונין אמן במקדש ואין יצרך כאן שום תפקיד. והכי מפרש בנמריא

טוטה. אלו נאמרין – פרק שביעי דף לח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)"
 קצו תוספות

כקבנו. בידו ה"י כנניו. באלף ד' לית כנניו בתפוחיהם. מפני שצריך גשיות פנים
 כדאמרין בבבביתא בגמרא ובכפיש. למעלה מראשיהם. מפני שמברכין את העם בשם
 המפורש וטכניה למעלה מקשרי אצבעותיהם. שאין מנביה למעלה מן הציץ. ודיו.
 מפני שהעם כחוב עליה. **גמ'.** גשיות פנים. שגיבורה את ידיהם. קשיא ליה לרבי יוחנן.

אך גורה שקוה, אי גבוש. ולפת לא איכא
 למפיקי מה למלאיהם שכן רבין עבדו כדכתיב
 (ויקרא ט) ותרד מעשות חקאת והשקלה
 והשקלים, וכן של עבדו כדכתיב קחו שער
 עיניו וגו', וראש חדש וקרא כדכתיב ביום החודש
 הראשון באחד לחודש תקנו וגו' (שמות טז) והוא
 תקוה יום שמני למלאיהם כדכתיב בסדר עולם
 אותו היום נטל עשר עשרות. ר' נתן אומר אי
 צ"ה. ור' יוחנן חלש וקרא כדכתיב ליה גו"ש מייתי ליה
 כדכתיב: אף גניו גשיות פנים. ולא חקישו תו
 שכן כ"ג. דאין משיבול על הקש: דהכיביל על
 תקיב. ולא חקישו לך תו ראש חדש בעבודת
 עבוד. ואיתקש קראי ליה ליהוית. כלומר ואני
 הדבתי קראי לאו בקרא כתיבא אלא שרות
 לעמוד לשרת בשם ה' הוא וקבו כל הימים,
 איתקש בקרא ושרת בקרא אחרתיא כדכתיב:
 לעיל לשרתו ולקרב בשמו. בשם תפוח. כקבנו:
 בשם תפוחים ס"ו. וכו' בכל מקום שיש מנהג
 נבחר. דהכיביל משהו וכו' שמי וקרא לא בשמי
 נכתב אני בקרא ופסוק טו ג' ועד וכו' בכל מקום
 שכתב בהו ושרתו דכתיב אבא אלף אהוה אל
 יחד מקום להקרות השם. פסוקים הוא. מהק"ה
 בכל המקום אשר אמר אלהים באהוה מעד
 שמדבר וישלח וקבתי עליהם. או אינו אלא
אפלו פנים כנני עוף. שאין הגבור צריכין
 להקם פניהם לעד כדכתיב. לשנים קורא כתיב.
 כתיב שם עני כתיבין לקרב. שלח עבד כנני
 ברבת הודאה קורא אותן כתיבין ותן ודפיכין
 פניהן שהיו תפוחין לעד תהבה להחפלה. דקא
 אמרין לקפון ידו רבין מלפניו שהתאה כדכתיב ו
 כו: אמור להם. מקרא דלהם ופקא לו שלח
 עבד מוזיר אותן לקרב: בתן קורא כתיב. אם
 שלח עבד כון הוא קורא ומוזיר את תבתי
 העמדים לקפון להחזיר פניהם לקרב את
 ישראל. ואם ישראל הוא אינו קורא כתיבין
 משלחם

אתה אומר בשם המפורש, או אינו אלא כנניו? תלמוד לומר: 'ועשמו את שמי', שמי המיוחד
 לי. וכול אף בגבולין כון? נאמר כאן 'ועשמו את שמי', ונאמר להלן 'לשום את שמי שם', מה
 להלן בות המיוחד, אף כאן בות המיוחד. ר' יאשיה אומר: אינו צריך, הרי הוא אומר 'בכל
 המקום אשר אומר את שמי אבוא אליך', בכל מקום, סלקא דעתך. אלא מקרא זה מסוים
 הוא, בכל מקום אשר אבוא אליך וברכתך שם אומר את שמי, והכין אבוא אליך וברכתך
 בות המיוחד, שם אומר את שמי בות המיוחד. תניא אידך: 'בה תברכו את בני ישראל'
 כי לא יאלי בני ישראל, גרים, נשים ועבדים משחרורים מניין? תלמוד לומר: 'אמור להם'
 לכוהו. תניא אידך: 'בה תברכו' פנים כנני פנים. אהו אומר פנים כנני פנים, או אינו אלא
 פנים כנני עוף? תלמוד לומר: 'אמור להם' פאדם האומר לחבירו. תניא אידך: 'בה תברכו'
 בקול רם. או אינו אלא בלחש? תלמוד לומר: 'אמור להם' פאדם שאומר לחבירו. אמר אביי:
 נקמינו, לשנים קורא 'כהנים', ולאחד אינו קורא 'כהן', שאמר: 'אמור להם' לשנים. ואמר רב
 חסדא: נקמינו, כהן קורא 'כהנים', ואין ישראל קורא 'כהנים', שאמר: 'אמור להם' אמירה
 משלחם

ונאמר להלן אלה יעמדו לכוך. תימה אודרכה אימא ונאמר להלן אפס ושבעת וברכת
 מה להלן בכל לשון כדאמר לעיל (ף ג') וי"ל דמסתברא ליה שכל למילך ליה
 כתיב ומברכת דר גרויים דשתין מפרש בתורה דהברכות עצמן נמי מפורשות שיהא היפך
 הקלות המפורשות ארוך ואישי לכל לשון ברכת ומדון אינה מפורשת בתורה.

ורבי יודיה אומר ר"ה הוא אומר כה. אבל
 לרבנן כל שמעט לזו ויביא בה אלא כבה.
קשיא ליה לר' יוחנן. אינו לשון בריחאן אלא
 לשון פי הגמרא דרבי הוה ליה בספיר ר'
 יוחנן אומר ר"ה מה להלן וכו'. **ובתבוי** כל
 הימים. תימה אבתי עבודת יחיד מדיכא לן
 דאיתריב דאיכא גשיות פנים אהי בכל הימים
 איכא נמי עבודת עבדו כון תמיד וראה דודאי
 לודבי הכל אימעט עבודת יחיד מגשיות פנים
 ור' יוחנן נמי אבג טיפיה נקט ליה ולא דהו
 גשיות פנים כים בים אלא בעבודת תמיד כרתנן
 פבה דסדר תורה (ף ג') לראוה שנתנו אימים
 על גבי כבש ומלחום ירו וכו' וכל לשלבת
 הגוית אמר לה דממנה ברכו ברכת אתה רם
 ברכו קורא עשרת הדברות שמע יהיה אם שמוע
 ויאמר וברכת את העם י' ברכת אמת ורצב
 ועבודה וברכת כתיב והוא הדין מוספוס ותמדי
 של כן להביע:

ואיתקש ברכת לשרותו. וקראי קא דקאמר
 מקש בניו לו אימא לענין שירות
 דקא איתקש להכי קאמר כיון דאיתקש
 לשירות הוא הדין לברכה דהא איתקש ברכה
 לשירות: **אי** אינו אלא כנני. רבינו הלל פי
 בספרי בכניו כון אל אלהים צבאות ולא
 מסתבר דהכי תיקא ארעתא לשבועי צור
 לעמוד ירכב אלודים במקום ש בן ארבע
 אותיות אלא בכניו ש' לומר כקריאתו באלף
 דלית: **הרי** אלא אמר בכל המקום אשר אבא
 אליך וברכתך. הכי נמי בספרי בכל מקום אשר
 אני נגלה שם תהא מוכיר את שמי הייתי
 דקממנה הכא בכל מקום ס' וכו' בכל מקום
 אשר אני מוצא שמי להוכיר הייתי אפילו
 בגבולין תברכו דכל מקום אשר אבא אליך
 משמע עני בעצמי שיהא שם גילוי שכינה אלא
 מקרא מסודר הוא בכל מקום אשר אבא אליך
 שאני נגלה שם ש אני מוכיר שמי לחזיר שמי
 ומיוחד לו הייתי וקאמ' בות הבריה הייתי
 דקניו בספרי בכל מקום אשר אני נגלה שם תהא
 מוכיר את שמי וראה מזה היעט מנעט כתיבם
 לברך בשם היחוד משמע גזירק
 כדאמרין בפרק טרף קלפיו (פ"ה ג') לפי שלא
 וכו' שוב לגילוי שכינה וראה לר"י כהן שבירך
 ברכת כתיבין גיבשה אל עשה ולא כלום הויל
 ואיתקש בהו לשירות וכו' שירות אבא פ"ב
 רובעין (פ"ג ג') ודישב מחלל עבודה הילכך אף
 כאן צריך לחזור ולברך בשמה: **אי** אינו אלא
 בלחש. תימה לר"י אמאי לא נפקא לן מניה
 מנש' דברכה ברכת מדר גרויים מה להלן בקול
 רם אף כאן בקול רם ומצניו למימר דלא
 איצטרך אלא לר"י ודלא ליה ליה מגויה הוה
 אלא מבה: **לשנים** קורא כתיבין. בירושלמי
 פרק אין גומרין אמר רב חסדא שירך שירך חזק
 ישראל רב נתמן רב יצחק אומר אם היה כהן א'
 משלחם

אתה אומר בשם המפורש, או אינו אלא כנניו? תלמוד לומר: 'ועשמו את שמי', שמי המיוחד
 לי. וכול אף בגבולין כון? נאמר כאן 'ועשמו את שמי', ונאמר להלן 'לשום את שמי שם', מה
 להלן בות המיוחד, אף כאן בות המיוחד. ר' יאשיה אומר: אינו צריך, הרי הוא אומר 'בכל
 המקום אשר אומר את שמי אבוא אליך', בכל מקום, סלקא דעתך. אלא מקרא זה מסוים
 הוא, בכל מקום אשר אבוא אליך וברכתך שם אומר את שמי, והכין אבוא אליך וברכתך
 בות המיוחד, שם אומר את שמי בות המיוחד. תניא אידך: 'בה תברכו את בני ישראל'
 כי לא יאלי בני ישראל, גרים, נשים ועבדים משחרורים מניין? תלמוד לומר: 'אמור להם'
 לכוהו. תניא אידך: 'בה תברכו' פנים כנני פנים. אהו אומר פנים כנני פנים, או אינו אלא
 פנים כנני עוף? תלמוד לומר: 'אמור להם' פאדם האומר לחבירו. תניא אידך: 'בה תברכו'
 בקול רם. או אינו אלא בלחש? תלמוד לומר: 'אמור להם' פאדם שאומר לחבירו. אמר אביי:
 נקמינו, לשנים קורא 'כהנים', ולאחד אינו קורא 'כהן', שאמר: 'אמור להם' לשנים. ואמר רב
 חסדא: נקמינו, כהן קורא 'כהנים', ואין ישראל קורא 'כהנים', שאמר: 'אמור להם' אמירה
 משלחם

אומר כון שנים אומר כתיב אמר רב חסדא אפי' כון קורא כתיבין שאין קורא כתיבין אלא לאותו העבט:

כל כון שאינו עולה לדוכן עובר בשלישה עשה. יהושעמי במסכת מיר
פרק כזון גדול מזה שיטמא ארס לנשיאת כפיס אחו רר. אבא בר כזון
אמר קמיה ר' יוסי בשם ר' אחא מטמא כזון לנשיאת כפיס שמע ר' אחא
ואמר אמר ר' אבמי ליה כלזם חור ואמר
כיון דאמר ר' יודרה בר אבמי בשם ר'א אל

כזון שעמד בכביז' ואינו נושא ר'א כפיו
עובר בעשה וסבר לזימור שמצות עשה
דחיה למצות ליה אמר אבא לא אמרה
ליה אייתנהו ואבא מלקי ליה ור' אבהו
הוי יתיב ותמתי בני כנישאת דקיסדון הוי'
תמן מיתנא ואחא ענתא דנשיאת כפיס
ולא שאלון ליהו אחא ענתא דמיגליא
ושאלו אמר ליהו לזון על נשיאת כפיס
לא שאלתו ל' ועל מיגלא אחו שאלון
כד שמעו כן הודו לה חד מנתון משמט
גרמיה חזר

הא דסליק לפרקים. הדי אי לא סליק
אלא מדחוק נפשה עיי מתנת
כוזנה כמו שאמר בפרק הורזו (וזינו ר' קה)
אמר אבמי מריש הזה חטיפא מתנא וכו'
עד משקל נמי לא שקילתא לבר ממעל
וימא דכיפריי לאחורן נפשי ככתיי לפורס
דיה אנסי ליה עזינתהו **הא** דאנסי את
דלא אנסי. כיון שמת בר' ר' (ע' אמר)
דרוקא הני בשבשות אנסיי אבל הני דקיימי
במאת לא אנסי:

מוציא מני. יל דרוקא ברלא אנסי
קמבעיא ליה אבא דראנסי
פשיטא דמי גרמ מאחרים בשבשות ואי'
אי לא אנסי אמאי עדיפי מעם שאחורי
הכתיבים בלא חספס מרזח' יל עם שאחורי
הכתיבים מראין בעצמן כאלו אין הכרעה
חשובה בעיניהם דכתיב אמור להם פנים
כגד פנים וזו עמימי אחורי עורף אלא
בדפסס מרזח' כיון דלא קיימי אחורי
עורף לאו מילתא היא דלא חזון דפסד
קרא בכי. מההיא דסוף מסי ריה ק' (ס)
משמע מודה דהיה תהפלה הכי משמע
נמי בפרק כיבד עולין (פסוקי דק' סג) דתון
אבר שינא מוקצה לחוץ מן הלזין ולפנים
כלפימם מן האקו לחוץ בלחוק אמר ר'
וכן תהפלה תפליג ר' זינעס בן לוי
דאמר בר יהושע בן לוי אפי' מרזח' וכו'
מדקא פישט סתומא דמי ממיל' דריביל
ש"מ

צרי העוין שנאמר: "ועני ואמרו ודינו לא שפכו את הדם הזה" וכי על לבנו עלתה שזקני
בית דין שופכי דמים הם, אלא לא בא לדינו ופטרנוהו, ולא ארנתו והתנתוהו. לא בא
לדינו ופטרנוהו בלא חוננים, אלא ארנתו והתנתוהו בלא לוייה. אמר אדא אמר ר' שמלאי:
בית המגנסת בשפולה חוננים, בורין עולין לדוכין. למי מרביא? אמר ר' יודא: אחרים שבשדות.
איני? והתני אבא בריה דרב נמימין בר חייא: עם שאחורי כתיבים אינן בכלל ברכה? לא
קשיא, הא דאנסי, הא דלא אנסי. והתני רבי שימי מבירתא דשוחזר, בית המגנסת שבפולה
כהנים, מקצתן עולין ומקצתן עונין "אמון!" לא קשיא, הא דאשתייר בי עשרה, הא לא
אשתייר בי עשרה. גופא, תנא אבא בריה דרב נמימין בר חייא: עם שאחורי כתיבים, אינן בכלל ברכה. פשיטא: אריבי באפי
גוצי לא מספקי, תיבה לא מספקא, מרזח' מאי? הא שמע אמר ר' יהושע בן לוי: אפילו מרזח' של ברזל אינה מספקת
בין וישאל לאתיבם שבשמים. איבעיא להו, צודין מהו? אמר אבא מר בר רב אשי: הא שמע, דתנן: נתפזן להוין לפנינו

משלשם תהא. אוזרה זו הכתיבים ויחידה וישמי את שמי. תלה הכתיב הדיבר בהן להיות
ברכה זו שימת שמו על עמו, ולא עשהה צורף אלא ערך מוסק: ומכריב מברכה.
דאלו ואני אברכם אישראל קאי ברע דאמר באלו טרפות והיו זו מטי. לזכרונ ברכה
לישראל מפי כתיבים, מפי הנגודה לא למזונה. כשהוא אמר ואני אברכם הוי אמר הכתיבים

מברכים את ישראל והקנתי מסכים על יקום
לפיכך בתוים ובמזמרים: שאני עולה מברכה.
קדם שמיים שליח ברוח צדק צריך לעלות על
ההיבך וכן פגוש. אלקא בעד עבודת כידו
דחיות ואריב וזדן חלקא אלקא השקא הוא
דגמור. מעקרא הוי עקרי ברעיהוי. ממקומן
בעבודה. אבל רזוק היה מקומן מן הדוכן ולא
מטו עד דגמרה ברבת העבודה והגן נמי.
בברכה, אם הבקעות בו, רישא הכי איתא,
העובר לפני המקב לא יענה אמר אחר הכתיבים
פניו שריתו, ואם אין שם בן בלוא הוא לא ישא
לא כפוי שלא תסורף רעתו בשבונו לתהלתו ולא
יעד להתחיל מיד בשמים שלום, ואם הבקעות
שואו מלקוד בזכר ולא תסורף רעתו נושא את
כפוי חזרו לתהלתו רשאי. לשא את כפוי: וקא

כפי עולת מברכה. אלא דעקר פורתא. ושמ סג
בהכי שערך מעט רגליו לילך לצד ההיבך
בעבודה לברך. בחמה: לשוב בעי. שנאי בצע
וגמול חסד בקמנון מצריו מצרי עי. ואין
אנוליס משלמה. בי חגם מודה ויהיה לעיל
מעה שחשעו בצרי עין. נארקיה לום וגי כל חון
עך נתמא וגי בי חגם מודה יהשת. לשון ויה
לח וזון נפרתי. כך דרשם של צדיק לזרות חיסם
ושעורים ברשטם כדי שיבאו העופות לאכול,
ואלו צרי יתקן חגם מאפריו מונות שוחין
ברשטם בעיני כל בעל נפש, שאק תן מצריו כזון
ואין נתיבן ממונותהו. כי כמו שיען מנפשו. שער
זה על קרנתו לשון פעל הוא. ונקרתו מוכחת
עליו. שחציו קמוי וחציו גמול וטעמו למטה,
כאלו זה האוכל מרר השועים בפניהו על צי עין.
וכו הוא לשון כתיבים השוערים וקניני טע.
ונמנח בן סרוק פירש לשון שער, מימד הוא
משער כמה יאכל זה ועד מות: ופטרנוהו בלא
מונות. כלומר למנוות התכר ולא יהיה לו רצאה
אחד נושא מונות וקא לחספס ממנו לאנס
רעבונו. ועמד זה עליו ורגלו. בלא לוייה. מברכה
שילך עקובה בפשיות. דאנסי מבירתא ואין
יכולין לבא דלא אנסי. השותמין מבכרינא אחורי
הכתיבים לא אנסי. אלא שאין הברכה חשובה
עליהם לעקור רגליהם ולבא לפני הכתיבים
להיות מברכים פנים פנים כדת. הלכך
אינם בכלל ברכה. כדאמרן כה תברכו פנים
בנגד פנים: מבריתא דשוחזר. לשון בירא. שחור
מוסר. אשתייר בי עשרה. מסקתן עולין לדוכן
והשוער עוני אמר. לא אשתייר בי עשרה. לא
חשיב לברכה לחודיהו. ההיבך כזון עולין
ומכריבן לאחוריה שבשדות אריבי באפי גוצי לא
מפקקי. כן פני כתיבים בכלל ברכה. דאם כן

אין לדבר סוף

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42

בין כמאן דאמר: מעיקר הגפנים מושחין, ובין כמאן דאמר: מעיקר הגדר מושחין. מה ביניהון?
אמר רבי יונה: תיפתר שהיו הכרתין נתונין מקצתן בתוך ארבע אמות, ומקצתן הוין לארבע
אמות. מאן דאמר: מעיקר הגפנים מושחין – ניהא. מאן דאמר: מעיקר הגדר מושחין, מקום שהחוט
בלה – אסור, והשאר – מותר.

היו שם שתי אמות, מאן דאמר: מעיקר הגפנים מושחין – אינו אסור אלא שתי אמות. מאן דאמר:
מעיקר הגדר מושחין – אסור עד שתי אמות אחרות.

אמר רבי יוחנן: רבי יוסי, ורבי ישמעאל, ורבי יוחנן בן נורי – שלשתן אמרו דבר אחד! רבי
ישמעאל, דתנינן: על גנה קטנה שהיא מוקפת ערים, אם יש בה כלא בוצר וסלו מיפן, ומלא בוצר
וסלו מיפן – תיזרע, ואם לאו – לא תיזרע. אמר רבי יונה: אמה בוצר, ואמה סלו. אמה בוצר,
ואמה סלו.

הוון בעיי מימר: מאן דאמר: מעיקר הגפנים מושחין – ניהא. מאן דאמר: מעיקר הגדר מושחין –
אין אותן הכרתין כמעטין ארבע? תיפתר: שהיו חבוקין לכותל.

לא, ארבע – אינן בלום. הלכת ערים – בחמש!

אמר רבי חנניה: תיפתר: שהיו שתי גפנים נתונים בקרן זוית אחת, שאם ימתחם – הן נראים
כארבע ביניין.

רבי יוסי, דתנינן רבי יוסי אומר: אם אין שם ארבע אמות – לא יביא

[דף כ"ט ע"א]

זרע לשם. מאן דאמר: מעיקר הגפנים מושחין – ניהא. מאן דאמר: מעיקר הגדר מושחין, אין אותו
הכותר ממעט ארבע? תיפתר: שהיה חבוק לכותל. והכין רבי יוחנן בן נורי דהכא.

מסתברא, רבי יוסי ורבי ישמעאל יודין לרבי יוחנן בן נורי, ורבי יוחנן בן נורי לא יודי לרבי יוסי
ורבי ישמעאל. רבי יוסי יודי לרבי ישמעאל, רבי ישמעאל לא יודי לרבי יוסי.

רב יהודה בשם רב: הלכה ברבי עקיבה. רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי: הלכה כדברי
מי שהוא מיגל בהוצה לארץ.

אמר רבי יעקב בר אהא: ותניי תמן: הלכה כדברי מי שהוא מיגל בהוצה לארץ.

הלכה ב'

מתני' ערים שהוא יוצא מן המדרגה, רבי ליעזר בן יעקב אומר: אם עומד בארץ ובוצר את פולו –
הרי זה אסור ארבע אמות בשדה. ואם לאו – אינו אסור אלא כנגדו.

רבי ליעזר אומר: אף הנזטע אחת בארץ ואחת במדרגה, אם גבוהה עשרה טפחים – אינה מצטרפת
עמה. ואם לאו – הרי זו מצטרפת עמה.

גמרא רבי שמואל בר נחמן, רבי יונתן בשם רבי ליעזר: הגומם את פרמו פחות מטפח – הויב בערלה משום מראית העין. דברי חכמים: עד שיגום מעם הארץ.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן בשם רבי ליעזר בן יעקב: העושה כרי מן הלקט ומן השבחה ומן הפיאה – הויב בתרומה גדולה מפני מראית העין.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן, ורבי ליעזר בן יעקב משום בית שמאי: הפת – מטמא ארבע אמות ברשות הרבים מפני כבודו.

רבי מנא אמר תדא אחריותא משום בית שמאי. רבי יוסי בי רבי בון אמר כולחון משום בית שמאי.

אמר רבי יונה: אוף תדא דתנינן: מפני מראית

[דף כ"ט ע"ב]

העין. דלא בן, מה בין העומד בארץ, מה בין העומד במדרגה גבוהה?

מה? גבוהה שורה? גבוה מדרגה? אין תימר גבוהה שורה, שופע המדרגה כלמטון. אין תימר גבוהה המדרגה, שופע השורה מלמעלה.

והתני: שתי שורות במדרגה? אית לך מימר גבוהה שורה, לא גבוהה מדרגה.

אמר רבי מנא: כל אותן עשרה טפחים שבמדרגה – עשו אותם מקום בפני עצמו.

תמן תנינן: הוורק ארבע אמות בפתל, למעלה מעשרה טפחים – בזורק באויר. למטה מעשרה טפחים – בזורק בארץ. רב חסדא אמר: במודד לכסן. ואין סופה לירד? רבי חייא בשם רבי יוחנן: תיפתר: שהיתה דבילה שמינה והיא ניטוחה.

רבי חגי בעי קומי רבי יוסי: לית תדא אמרה שיפוע המדרגה כלמטון? אמר ליה: תמן – זרעין נהנין מן המדרגה. פרם תכא – דרף בני אדם להיות שפין בה והיא נופלת. אילו אמר: בשתייה שם חור והיא נהנה מן החור. בשם שהזרעין נהנין מן המדרגה יאות.

שתי גינות זו על גב זו, התחתונה עשויה פרם, והעליונה אינה עשויה פרם – זרע את העליונה עד שהיא מגיע לאויר עשרה.

רבי בון בר חייא בעי קומי רבי יעירא: לית תדא אמרה: שיפוע המדרגה כלמטון? אמר ליה: משום זרעים נטיין לאויר הפרם.

העליונה עשויה פרם, והתחתונה אינה עשויה פרם – זרע את התחתונה ואת המדרגה עד שהיא מגיע לעיקר הגפנים. אמר רבי יוסי: לית כאן לעיקר הגפנים, אלא למטה משלשה. בהדא דתני: שרשי פיאה נכנסין לתוך

[דף ל' ע"א]

ארבע אמות שבפרם, למטה משלשה טפחים – הרי אלו מותרין.

הלכה ג'

מתני' המדלה את הגפן על מקצת אפיפירות - לא יביא זרע אל תחת המותר. אם הביא - לא קדש. ואם הלך החדש - אסור. וכן המדלה על מקצת אילן סרק.

המדלה את הגפן על מקצת אילן מאכל - מותר להביא זרע אל תחת המותר. ואם הלך החדש - יחזירנו.

מעשה שהלך רבי יהושע אצל רבי ישמעאל מכפר עזוי, הראהו גפן שהיה מודלה על מקצת תאנה. אמר ליה: מה אני להביא זרע אל תחת המותר? אמר ליה: מותר. והעלהו משם לבית מונייאי, והראהו גפן שהיא מודלה על מקצת הקורה וסדן של שקמה, ובו קורות הרבה. אמר ליה: תחת הקורה הוא - אסור. והשאר - מותר.

אי זהו אילן סרק? כל שאינו עושה פירות. רבי מאיר אומר: הכל אילן סרק, הוין מן הזית ומן התאנה. רבי יוסי אומר: כל שאין פסחוהו נומעין שדות שלימות - הרי זה אילן סרק.

גמרא חזקיה אומר: משלשה ועד ארבעה - היא מתניתא. פחות משלשה - כסתום. משלשה ועד ארבעה - משלים. ארבעה - נחת הוא לה.

עד היכן? רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון בן לקיש: עד ארבע אמות. רבי אחא, רבי חיננא בשם רבי שמעון בן לקיש: עד שש אמות.

אמר רבי מנא: אזלית למיסרין ושמעית רבי הושעיה בר שמי בשם רבי יצחק בן לעזר: אם היו שתי פיפות - מותר. אמר רבי חיננא: ותני ופליג, אם היה דרכו לפסע - אסור. ותני בן: רבי שמעון בן לעזר אומר: אם היה דרכו לפסע בין פיפור לפיפור - כפיפור אחד הוא.

מה בין אילן סרק, מה בין אילן מאכל? אדם מכביל אילן סרק על גבי גפנו, ואין אדם מכביל אילן מאכל על גבי גפנו.

תמן תנינן: כל חמתות צרורות - טהורות, הוין משל ערביים. רבי מאיר אומר: צרור השעיה - טהורות, צרור עולם - טמאות. רבי יוסי אומר: כל חמתות צרורות - טהורות.

אית תניי תני: מחלה. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא. כמתניתין. אמר רבי יודן: סימנא דכלים - בלאים. דלכו, מה בין צרור עולם, מה בין צרור

[דף ל' ע"ב]

שעיה? דבי רבי ינאי אמרי: צרור עולם - צריף חיתוף. צרור שעיה - אינו צריף חיתוף.

הלכה ד'

מתני' פסקי ערים - שמונה אמות ועוד. וכל מדות שאמרו חכמים בפירם, אין בהם 'עוד' הוין מפסקי ערים.

אלו הן פיסקי ערים? ערים שהרב מאמצעו ונשתירו בו המש גפנים מיפן והמש גפנים מיפן, אם יש שם שמונה אמות – לא יביא זרע לשם. שמונה אמות ועוד – נותנין לו עבודתו וזרע את המותר.

ערים שהוא יוצא מן הכתל מתוך קרן, וכלה – נותנין לו עבודתו וזרע את המותר. רבי יוסי אומר: אם אין שם ארבע אמות – לא יביא זרע לשם.

הקנים היוצאים מן הערים, והם עליהן לפסקן, כנגדן – מותר. עשאן כדי שיהלך עליהן החדש – אסור. הפרח היוצא מן הערים – רואין אותו כאילו מטופלת תלויה בו, כנגדו – אסור. וכן בדלית.

המותח ומורה מאילן לאילן – תחתיה אסור. ספקה בחבל או כגמי, תחת הסיפק – מותר. עשאן כדי שיהלך עליו החדש – אסור.

גמרא לית הדיא פליגא על רבי ועירא? דרבי זעירא אומר: שמונה חוץ ממקום פרתין! פתר לה: שמונה אמות וכל שהוא. ולמה לא תנייתה? ולא תיסבור בההיא דאמר רבי יוחנן: כל מידות שאמרו חכמים 'עוד' – טפה. וההין – ריבה ציבחה, לפום בן לא תנייתה.

רבי יונה בעי: למה לי אגזן אמרין כל מידות שאמרו חכמים אין בהן 'עוד' חוץ מפיסקי ערים? והתנינן: עשרת קבין ירושלמיים, שהן ששה עשרוניין ועדויין! תפן – למידות, וכאן – לאמות. והתנינן: רבי יוסי בן משולם אומר: 'עוד' קב למאה, סאה, שתות למדמע! תפן – למידות, וכאן – לאמות.

והתנינן: אומר רבי יודה בן בבא: הגינה והקרפף שהיא שבועים ושיריים על שבועים ושיריים! שמואל אומר: בשני שלישי אמה שנו. ולא שנייא, בין שבנה גדר ואחר כך נטע אחת עשרה גפנים, בין שנטע אחת עשרה גפנים ואחר כך בנה גדר, ואחר כך נפסקה האמצעית – יש כאן ערים ויש כאן

[דף ל"א ע"א]

פיסקי ערים. הרב הגדר – אין כאן ערים ולא פיסקי ערים. רבי אבדמי אחיה דרבי יוסי בעי: חזר ובנייה, את אמר: חזר ערים למקומו. ודכוותה, חזרו פיסקי ערים למקומן.

רבי יוסי בשם רבי יוחנן: מעשה ששרף רבי יוחנן בן נורי כנגניגר. מה שרף? פיסקי ערים שרף. רבי חייא בשם רבי יוחנן: מעשה ששרף רבי יוחנן בן נורי כנגניגר. מה שרף? בין ערים לגדר שרף.

אמר רבי יוסי: קשייתה קומי רבי יעקב בר אהא: ניהא פיסקי ערים שרף, דברי חכמים הלוקין עליו. בין ערים לגדר שרף, דברי חכמים הלוקין עליו?

ולא שמיע דאמר רבי יעקב בר אהא: איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש, ערים עצמו מהו? רבי יוחנן אומר: אסור ומקדש. רבי שמעון בן לקיש אומר: אסור ואינו מקדש.

והוא שיהא בקרן זוית ארבעה מופחים כדי מקום.

תנינן הכא דרבי יוסי, ותנינננה תפון. אילו תנינננה הכא ולא תנינננה תפון – תוינן אמרין: הכא, על ידי שהיא הלכת ערים – את אמרת אסור. תפון, על ידי שאינו הלכת ערים – את אמר מותר. הוי, צורכה מתני תפון.

או אלו תנינננה תפון ולא תנינננה הכא – תוינן אמרין: תפון, על ידי שהוא מגופף מארבע רוחותיו – את אמר אסור. הכא, על ידי שאינו מגופף מארבע רוחותיו – את אמר מותר. הוי, צורכא מתנינא הכא וצורכא מתנינא תפון.

תפון אמר: את רואה פילו שפוד של מתכת תחוב בו.

שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: עד מקום שהוא נקמן.

רבי חמא בר

[דף ל"א ע"ב]

עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינא: תחת האשכולות, אסור ומקדש. תחת העלין – לא. אמר רבי יוסי: אפילו תחת העלין – אסור ומקדש.

הדרן עלה פרק איזהו ערים

פרק שביעי

הלכה א' מתני' המכריח את הנפן בארץ, אם אין עפר על גבה שלשה מופחים – לא יביא זרע עליה.

אפלו הכריכה בלעת או כסילון. הכריכה בסלע אף על פי שאין עפר על גבה אלא שלש אצבעות – מותר להביא זרע עליה.

הארבעה שבנפן – אין מודדין אלא מעיקר השני.

גמרא לא יביא זרע עליה. הא מן הצד – מותר. מה נן קיימין? אי משום זרעים באילן, למה לי נפן? אפילו שאר כל האילן אי משום עבודה – ניתני ששה! אלא פרבי עקיבה, דרבי עקיבה אמר: שלשה. אין פרבי עקיבה, אפילו מן הצד, ניתני שלשה.

רבי ירמיה בשם רבי הויה בר אבא: משום זרעים על גבי הנפן.

תפון תנינן: מרחיקין את הזרעים ואת המהרישה ואת מי רגלים מן הכותל שלשה מופחים.

רבי ירמיה אמר, רבי חמא בר עוקבא מקשי: תפון את אמר: אין השרשין מהלכין מן הצד. והכא את אמר: השרשין מהלכין מן הצד!

אמר רבי יוסי: באן וכאן – אין השרשין מהלכין מן הצד. אלא שהן עושין עפר תחום והן מלקין ארעיתו של כותל.

תדע לך שהוא כן, דתנינן תמן: מי רגלים! ומי רגלים מהלכין מן הצד?
התיב רבי יוסי בי רבי בון: והתנינן: מהרישה! אית לך מימר: מהרישה

[דף ל"ב ע"א]

מהלכת מן הצד?

אפילו הבריכה בדלעת או בסילון. הדיא דתימר, בסילון של חרם. אבל בסילון של אכר – אינו צריך, עד שיהא שם שלשה טפחים עפר מלמעלה.

הבריכה בסלע. הדיא דתימא, בהדין צלמא. ברם בהדין רפיכה מתפתחת היא.

והאי, בשאין הראשון נראית. אבל אם היה הראשון נראה – נותן ששה טפחים לכאן וששה טפחים לכאן.

תדע לך שהוא כן, דתנינן דבתרה: המכריד שלשה גפנים ועיקריהן נראין. ותני עלה: כמה דברים אמורים? לענין הפרם. אבל לענין עבודה – נותן ששה טפחים לכאן וששה טפחים לכאן.

הלכה ב'

מתני' המכריד שלש גפנים ועיקריהם נראין. רבי ליעזר בי רבי צדוק אומר: אם יש ביניהם מארבע אמות ועד שמונה – הרי אלו מצטרפות. ואם לאו – אינן מצטרפות.

גפן שיקבשה – אסורה ואינה מקדשת. רבי מאיר אומר: אף צמר גפן – אסור ואינו מקדש. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר משמו: אף על גבי הגפן – אסור ואינו מקדש.

אלו אסרין ולא מקדשין: מותר הרבן הפרם. מותר מחול הפרם. מותר פסקי ערים. מותר אפיפירות. אבל תחת הגפן ועבודת הגפן, וארבע אמות שבפרם – הרי אלו מקדשין.

גמרא אמר רבי לעזר: הלכה דרבי מאיר היא. ניהא בסיתווא. אבל בקייטא?

[דף ל"ב ע"ב]

אית אתרין דמתרן טרפיהן אפילו בקייטא.

רבי שמואל בשם רבי זעירא: על גבי זמורה – היא מתניתא.

רבי בון בר חייה בשם רבי שמואל בר רב יצחק: לאויר עשרה – היא מתניתא.

אמר רבי יוסי: הוינן סכרין, כרם – יש לו אויר. גפן יהודית – אין לה אויר. מן מה דאמר רבי בון בר חייה בשם רבי שמואל בר רב יצחק: לאויר עשרה – היא מתניתא, הדיא אמרה: אפילו גפן יהודית – יש לה אויר.

מוֹתֵר מְחֹל הַפָּרֶם – אַרְבַּע אַמּוֹת. מוֹתֵר הוֹרְבֵן הַפָּרֶם – אַרְבַּע אַמּוֹת. מוֹתֵר פִּיִּסְקֵי עָרִים – שֵׁשׁ מִפְּהִים. מוֹתֵר אִפִּיפִירוֹת – שֵׁשׁ מִפְּהִים.

בְּנֵתִים מֵהוּ? רַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר: אֲסוּר וּמְקַדֵּשׁ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: אֲסוּר וְאִינוֹ מְקַדֵּשׁ.

מָה נִפְשָׁדוּ! פָּרֶם גָּדוֹל הוּא, לָמָּה לִי הוֹרְבֵנָּה? אִפִּילוֹ מִטְּעָתוֹ! פָּרֶם קָטָן הוּא, אִין לֹא מְחֹל! אֵלֶּא כִּי נִן קְרִימִין: בְּכֶרֶם גָּדוֹל שְׁנִטְעוּ עַל מִטְּעַע פָּרֶם קָטָן. אָמַר רַבִּי זְעִירָא:

[דף ל"ג ע"א]

הֵדָא אָמְרָה: פָּרֶם גָּדוֹל שְׁנִטְעוּ שְׁמִנָּה עַל שְׁמִנָּה – אִין [יש] לֹא מְחֹל. אִין תִּימַר: מִטְּעַע שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה – תּוֹכּוּ אֲסוּר וּמְקַדֵּשׁ, הִיצֵחַ לֹא – לֹא כֹּל שְׁכָּן?

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אִין לֹקִין אֵלֶּא עַל עֵיקַר הַפָּרֶם.

הַלְכָּה ג'

מִזְתַּנִּי הַמְּסַבֵּף אֶת גִּפְנוֹ עַל צִבִּי תְּבוּאָתוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ – הָרִי זֶה קִידֵּשׁ, וְחַיִּיב בְּאַחֲרֵיאוֹתוֹ. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: אִין אָדָם מְקַדֵּשׁ דְּבָר שְׂאִינוֹ שְׁלוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שְׁזָרַע אֶת פְּרֻמוֹ בְּשַׁבִּיעִית, וּבָא מַעֲשֶׂה לְפָנָי רַבִּי עֲקִיבָא, וְאָמַר: אִין אָדָם מְקַדֵּשׁ דְּבָר שְׂאִינוֹ שְׁלוֹ.

גְּמֵרָא בְּתִיב (דברים כב): לֹא תִזְרַע פְּרֻמָּךְ בְּלֵאִים. אִין לִי אֵלֶּא פְּרֻמָּךְ, פָּרֶם אַחַר מִנְיָן? תְּלַמּוּד לֹאמַר: פָּרֶם וְלֹא בְּלֵאִים.

אָמַר רַבִּי לְעֹזֵר: דְּרַבִּי מֵאִיר

[דף ל"ג ע"ב]

הִיא. דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: אִין לְגוֹי קִנְיָן בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל לְפוֹטְרוֹ מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹחֲנָן: דְּכָרִי הַכֹּל הִיא. תִּיפְתַּר, בְּגוֹי שְׁזָרַע פְּרֻמוֹ בְּלֵאִים וּלְקַחוּ מִמֶּנּוּ יִשְׂרָאֵל.

רַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יוֹסֵה תְּרוּיְהוֹן אָמְרִי: דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא.

הַנְּעֻבָּה, אֵית תַּנְיִי תַנְיִי: בֵּין שְׁלוֹ בֵּין שְׁלֹ אַחֲרִים – אֲסוּר. אֵית תַּנְיִי תַנְיִי: שְׁלוֹ – אֲסוּר. שְׁלֹ אַחֲרִים – מוֹתֵר.

הוּוֹן כְּעֵיי מִימַר: מֵאֵן דְּאָמַר: בֵּין שְׁלוֹ בֵּין שְׁלֹ אַחֲרִים אֲסוּר – רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוֹדָה. מֵאֵן דְּאָמַר: שְׁלוֹ אֲסוּר וְשְׁלֹ אַחֲרִים מוֹתֵר – רַבִּי יוֹסֵה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן.

רַבִּי יוֹסֵה בְּשֵׁם רַבִּי לֹא: דְּכָרִי הַכֹּל הִיא! מָמָה דְּתִימַר תַּמּוּן: דְּבָר שֵׁשִׁשׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים, אִף עַל פִּי שְׂאִינוֹ נְאָסַר לְהִדְיוּט – נְאָסַר לְגִבּוּת. וְדִכְוּוֹתָהּ, דְּבָר שְׂאִינוֹ שְׁלֵדָה, אִף עַל פִּי שְׂאִינוֹ נְאָסַר לְהִדְיוּט – נְאָסַר לְגִבּוּת.

רבי שמעון בן לקיש אומר: קנסיה דרבי מאיר. ועבד עובדא דכוותיה. מן הדא, המסבף את גפנו על גבי תבואתו של חבירו. וכי מה עשה מעשה? אלא, בשהוסיף, לפי דעתו הוא מוסיף.

חד בר נש חוי סלעיה לרבי לעזר, אומר ליה: טבא היא! ויפסלית. אתא עובדא קומי רבי שמעון בן לקיש, וקנסיה. מן הדא: המראה דינר לשולחני, ונמצא רע – חייב לשלם, מפני שהוא נושא שכר.

ורבי לעזר נושא שכר? רבי יעקב בר אחא בשם רבי אבונא, המהזיק בו – בנושא שכר.

רבי יוסי בי רבי בון לא אומר בן, אלא רבי לעזר אומר: קנסיה דרבנין. רבי שמעון בן לקיש אומר: קנסיה דרבי מאיר.

בד אתא עובדא, שאל רבי שמעון בן לקיש לרבי לעזר: ההן קנסא

[דף ל"ד ע"א]

דמאן? אומר ליה: דרבנין. אומר ליה: פוק שלם.

אמר רבי יוחנן: הכל מודים בענבים – שהן אסורות. אומר ליה רבי לעזר: האוסר – אינו נאסר, ושאינו אוסר – נאסר!?

מה פליגינן? במסבף את גפנו על גבי תבואתו של חבירו. אבל המסבף את גפנו של חבירו על גבי תבואתו – כל עמא מודיי: שהאוסר נאסר.

המסבף גפנו של חבירו על גבי תבואתו של חבירו – נישמעניה מן הדא: אומר רבי יוסי: מעשה באחד שזרע את פרמו בשביעית, ובא מעשה לפני רבי עקיבה ואמר: "אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו". הרי אין הגפן שלו, ואין התבואה שלו! ואיתתבת.

הלכה ד'

מתני' האנס שזרע את הפרם ויצא מלפניו – קוצרו אפילו במועד.

עד כמה הוא נותן לפועלים? עד שליש. יותר מיבן – קוצר בדרבו והולך אפילו לאחר המועד. מאימתי הוא נקרא אנס? משיששקע.

גמרא רבי בא בר יעקב בשם רבי יוחנן: ביני מתניתא, מותר לקוצרו אפילו

[דף ל"ד ע"ב] במועד.

עד כמה הוא נותן לפועלים? עד שליש. רב הונא ורב ששת, חד אומר: שליש לשכר. והרנא אומר: שליש לדמים.

מאימתי נקרא אנס? משיששקע. אומר רבי אחא: נשתקעו הפעלים ולא נתייאשו הפעלים – איסורו דבר תורה. נתייאשו הפעלים ולא נשתקעו הפעלים – איסורן מדברייהן.

ויש קרקע נגזל? אומר רבי לא: אף על פי שאין קרקע נגזל – יש ייאוש לקרקע.

הלכה ה'

מתני' הרוח שעלעלה את הנפנים על גבי תבואה – יגדור מיד. ואם אירעו אונם – מותר.

תבואה שהיא נוטה תחת הנפן, וכן פירק, – מחזיר ואינו מקדש.

מאימתי תבואה מתקדשת? משתשליש. וענבים – משיעשו כפול הלפן.

תבואה שניבשה כל צרפה, וענבים שבשלו כל צרפן – אינן מתקדשות.

גמרא וכך עזאי – יספר. אשכח תני, רבי עקיבה אמר: יחזיר. בן עזאי אמר: יספר.

מאימתי מתקדשת? משתשליש. אית תני תני: 'משתשריש'. מאן דתני 'משתשריש' – מסייעא

לרבי יוחנן. מאן דאמר 'משתשליש' – מסייעא לרבי הושעיא.

וענבים – משיעשו כפול הלפן. אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל: דכתיב (דברים כב) **ותבואת הפרם.**

פיני מתניתין: אינן מתקדשות.

הלכה ו'

מתני' עציץ נקוב – מקדש בפרם. ושאינו נקוב – אינו מקדש.

רבי שמעון אומר: זה וזה אסורין ולא מקדשין.

המעביר עציץ נקוב בפרם, אם הוסיף במאתים – אסור.

גמרא תני: אין בין עציץ נקוב לעציץ שאינו נקוב – אלא הכשר זרעים בלבד.

כרבי שמעון. ברם כרפנן, אית הורגין. עציץ נקוב – מקדש בפרם, ושאינו נקוב – אינו מקדש.

התולש מעציץ נקוב – חייב, משאינו נקוב – פטור.

עציץ נקוב – אינו מכשיר את הזרעים, ושאינו נקוב – מכשיר את הזרעים.

רבי יוסי אמר לה סתם. רבי חנינא ממי בה בשם רבי שמואל בר רב יצחק: התורה ריבתה במהרת

זרעים. מה טעם? (ויקרא ט) **וכי פל מנבלתם על כל זרע זרוע אשר**

[דף ל"ה ע"א]

זרע, טהור הוא.

תני: עציץ שאינו נקוב – מעשרותיו מהלכה, ותרומתו אינה מדמעת, ואין חייבין עליה חומש.

רבי יוסי בעי: מהו לומר על פיתו המוציא לחם מן הארץ?

רבי יונה בעי בן: דלעת, בתלוש הוא לסבך בה?

רבי יודה בר פזי בעי: נטע חמש גפנים בחמושה עציצין, ועשאן שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב

– את אמר פרם הוא, הפכו – אינו פרם. ויש פרם מיפלטל?

שמואל אמר: במעביר תחת כל גפן וגפן. אמר רבי יוחנן: לאויר עשרה היא מתניתא.

העביר המשה עציצין (שאינן) נקובים תחת נפן אחת -

[דף ל"ה ע"ב]

תפלוזתא דרבי לעזר ורבי יוחנן. האוסר - אינו נאסר. ושאינו אוסר - נאסר?
אבל אם העביר עציץ אחד תחת המש גפנים - כל עמא מודיי: שהאוסר נאסר.

חדרו עלה המכריה את הגפן

פרק שמיני

הלכה א' מתני' פלאי הפרם - אסורין מלזרע ומלקטים, ואסורין בהנאה.

פלאי זרעים - אסורים מלזרע ומלקטים, ומותרין באכילה, וכל שכן בהנאה.

פלאי בגדים - מותרין בכל דבר, ואינן אסורין אלא מלבלוש.

פלאי בהמה - מותרין לגדל ולקיים, ואינן אסורים אלא מלהרביע. פלאי בהמה - אסורין זה עם זה.

גמרא פלאי הפרם אסורין כו'. כתיב (דברים כג, ט): לא תזרע ברמך פלאים. אין לי אלא הזרע. מקיים מניין? תלמוד לומר: וברם, ולא פלאים.

מה, רבי עקיבה? דרבי עקיבא אומר: המקיים - עובר בלא תעשה. אמר רבי יוסה: דברי הכל היא! הכל מודים באסור שהוא אסור. בשלא קיים על ידי מעשה. אבל אם קיים על ידי מעשה - לוקה. פהדא דתני: המחפה בכלאים - לוקה.

מניין שהוא אסור בהננייה? נאמר פאן: פן תקדש. ונאמר לחלן: פן תוקדש בו וכל הנוגע במזבח יקדש, מה פן האמור לחלן - אסור בהננייה, אף פן שנאמר פאן - אסור בהננייה.

ואית דבעי מימר: נאמר פאן פן תקדש, ונאמר לחלן (דברים כג, יח): ולא יהיה קדש מבני ישראל. מה קדש שנאמר

[דף ל"ז ע"א]

לחלן - אסור בהננייה, אף פאן אסור בהננייה. וקדש אסור בהננאה? אמר רבי חונא: ביאתו - אסורה בהננייה.

אית דבעי נישמעניה מן הדא: דאמר רבי חנינא: פן תקדש - פן תוקד באש.

כתיב: לא תזרע ברמך פלאים - מלמד שאינו חייב עד שיוזרע שני מינים בברם; דברי רבי יאשיה. רבי יונתן אומר: אפילו מין אחד.

מַסְכַּת קַרְבָּנוֹת פָּרָק שְׁנַיִם עָשָׂר

א. רבי אומר: הִפְרֵשׁ בֵּין הַשּׁוֹחֵט בַּפְּנִים לַמַּעֲלָה בַּחוּץ וּבֵין הַשּׁוֹחֵט בַּחוּץ לַמַּעֲלָה בַּחוּץ, שֶׁהַשּׁוֹחֵט בַּפְּנִים לַמַּעֲלָה בַּחוּץ - הֵיטָהּ לוֹ שַׁעַת הַכֶּשֶׁר, וְהַשּׁוֹחֵט בַּחוּץ לַמַּעֲלָה בַּחוּץ - לֹא הֵיטָהּ לוֹ שַׁעַת הַכֶּשֶׁר. רבי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הִפְרֵשׁ בֵּין הַשּׁוֹחֵט בַּפְּנִים וּמַעֲלָה בַּחוּץ לְשׁוֹחֵט בַּחוּץ וּמַעֲלָה בַּחוּץ, שֶׁהַשּׁוֹחֵט בַּפְּנִים וּמַעֲלָה בַּחוּץ - הֵקֵדֵשׁ מִקְבָּלוֹ, הַשּׁוֹחֵט בַּחוּץ וּמַעֲלָה בַּחוּץ - אֵין הִקְדָּשׁ מִקְבָּלוֹ. אֵי אֶפְשָׁר לְשׁוֹחֵט אַחַר שׁוֹחֵט, אֲבָל יֵשׁ מַעֲלָה אַחַר מַעֲלָה. שִׁחְטוּ שְׁנַיִם - פְּטוּרִים. הַעֲלוּ שְׁנַיִם - חִיבִין. הַעֲלָה וְחִזּוּר וְהַעֲלָה - חִיב עַל כָּל הַעֲלָאָה וְהַעֲלָאָה; דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵין חִיב אֲלֵא אַחַת, וְאֵין חִיב אֲלֵא עַד שִׁיבְנָה אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְיִסְדֵּר הַמַּעֲרָכָה; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֶפְּלוּ הַעֲלָה עַל הַסֵּלַע אוֹ עַל הָאֶבֶן - חִיב.

ב. עוֹלָה, וְעוֹלֹת הַעוֹף, וְחֻלְבִּים, הַקֶּמֶץ וְהַלְבוּנָה מִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת כֹּהֵן מְשִׁיחַ, וּמִנְחַת נְסֻכִּים שֶׁהַקָּרִיב מֵאֶחַת מֵהֵן כְּזֵית בַּחוּץ - חִיב. רַבִּי אֶלְעָזָר פּוֹטֵר עַד שִׁיקְרִיב אֶת כָּלוֹ; מוֹדָה רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁאֵם הַקָּרִיב בַּפְּנִים וְשִׁיר מֵהֵן כְּזֵית וְהַקָּרִיב בַּחוּץ שֶׁהוּא חִיב, שֶׁכֵּן רָאוּי לְקָרֵב לַפְּנִים. הַקֶּמֶץ וְהַלְבוּנָה שֶׁהַקָּרִיב אֶחָד מֵהֵן בַּחוּץ - חִיב, וְרַבִּי אֶלְעָזָר פּוֹטֵר עַד שִׁיקְרִיב אֶת הַשְּׁנַיִ. מוֹדָה רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁאֵם הַקָּרִיב אֶת אֶחָד בַּפְּנִים וְשִׁיר אֶת חֲבֵרוֹ בַּחוּץ שֶׁהוּא חִיב, שֶׁכֵּן רָאוּי לְהִזְוֹת לַפְּנִים.

ג. שְׁנֵי בְזִיכֵי לְבוּנָה שֶׁהַקָּרִיב אֶת אֶחָד מֵהֵן בַּחוּץ - חִיב. רַבִּי אֶלְעָזָר פּוֹטֵר עַד שִׁיקְרִיב אֶת הַשְּׁנַיִ. מוֹדָה רַבִּי אֶלְעָזָר שְׁאֵם הַקָּרִיב אֶת אֶחָד מֵהֵן בַּפְּנִים וְשִׁיר אֶת חֲבֵרוֹ, וְהַקָּרִיב בַּחוּץ - שֶׁהוּא חִיב, שֶׁכֵּן רָאוּי לְקָרֵב לַפְּנִים. מוֹדָה רַבִּי אֶלְעָזָר בְּקֶמֶץ מִנְחַת חוּטָא וְלְבוּנָה נִדְבָה שֶׁהַקָּרִיב בַּחוּץ - שֶׁהוּא חִיב, שֶׁכֵּן רָאוּי לְקָרֵב לַפְּנִים.

ד. הַמְּנַסֵּף שְׁלֹשֶׁת לוגִין יַיִן בַּחוּץ - חִיב. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: עַד שְׁלֹא קָדְשׁוֹ בְּכֻלֵּי - פְּטוּר, מִשְׁקָדְשׁוֹ בְּכֻלֵּי - חִיב. הַמְּנַסֵּף שְׁלֹשֶׁת לוגִין מִיַּם בְּחָג בַּחוּץ - חִיב. בְּשֶׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה - פְּטוּר. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אִף בְּחָג, אִם נִתְמַלֵּא לְשֵׁם חַג - חִיב, אִם לֹא - פְּטוּר. עוֹלָה, עוֹלֹת הַעוֹף, וְחֻלְבִּים, הַקֶּמֶץ, וְהַלְבוּנָה, מִנְחַת כֹּהֲנִים, וּמִנְחַת כֹּהֵן מְשִׁיחַ, וּמִנְחַת נְסֻכִּים שֶׁהַקָּרִיב אַחַת מֵהֵן כְּחִצֵּי זֵית - פְּטוּר, וְהַמְּנַסֵּף פָּחוֹת מִשְׁלֹשֶׁת לוגִין מִיַּם, פָּחוֹת מִשְׁלֹשֶׁת לוגִין יַיִן בַּחוּץ - פְּטוּר. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: שְׁיָרֵי הַדָּם - חִיבִין עֲלֵיהֶן בַּחוּץ. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב: וְהֵלֵא שְׁיָרֵי מִצּוּהָ הֵן! הֵיאֵךְ חִיבִין עַל שְׁיָרֵי מִצּוּהָ? אָמַר רַבִּי נַחֲמִיָּה: הַקֶּטֶר חֻלְבִּים יוֹכִיחוּ, שֶׁהֵן שְׁיָרֵי מִצּוּהָ וְחִיבִין עֲלֵיהֶן בַּחוּץ. אָמַר לוֹ רַבִּי יַעֲקֹב: אִף עַל פִּי שֶׁהֵן שְׁיָרֵי מִצּוּהָ, תַּחֲלַת עֲבוּדָה הֵן. חֲטָאת הַעוֹף הֵבֵאָה עַל הַסֵּפֶק, וְהַקָּרִיבָה בַּחוּץ - חִיבִין עֲלֵיהָ אֲשֶׁם תְּלוּי. אֲשֶׁם תְּלוּי הֵבֵא עַל הַסֵּפֶק, הַקָּרִיבוּ בַּחוּץ - חִיבִין עֲלֵיו חֲטָאת.

ה. עוֹלָה שֶׁקָּבַל דְּמָה בְּכוֹס אַחַד, נִתֵּן בַּפְּנִים וְחִזּוּר וְנִתֵּן בַּחוּץ, וְחִזּוּר וְנִתֵּן בַּפְּנִים - חִיב, שֶׁכָּלוּ רָאוּי לְבֹא בַּפְּנִים. קָבַל דְּמָה בְּשְׁנֵי כּוֹסוֹת, נִתֵּן שְׁנֵיהֶם בַּפְּנִים - פְּטוּר. שְׁנֵיהֶן בַּחוּץ - חִיב. אֶחָד בַּפְּנִים וְאֶחָד בַּחוּץ - פְּטוּר. אֶחָד בַּחוּץ וְאֶחָד בַּפְּנִים - כִּפּוּר הַפְּנִימִי וְחִיב עַל מֵה שֶׁבַּחוּץ, לְמַה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמַפְרִישׁ תּוֹדָתוֹ וְאֲבָדָה, וְהַפְּרִישׁ אַחֲרַת תַּחֲתִיָּה, וְאֶחָד כֶּף נִמְצָאת הִרְאָשׁוּנָה. שְׁחַט שְׁתֵּיהֶן בַּפְּנִים - פְּטוּר. שְׁתֵּיהֶן בַּחוּץ - חִיב. אַחַת בַּפְּנִים וְאַחַת בַּחוּץ, אַחַת בַּחוּץ וְאַחַת בַּפְּנִים - כִּפּוּר בַּפְּנִים, וְחִיב עַל מֵה שֶׁבַּחוּץ. שְׁחַטן וְהִרִי דִמְן מִנְחִין בְּכוֹסוֹת, נִתֵּן שְׁנֵיהֶם בַּפְּנִים - פְּטוּר. שְׁנֵיהֶן בַּחוּץ - חִיב. אֶחָד בַּפְּנִים וְאֶחָד בַּחוּץ - פְּטוּר. אֶחָד בַּחוּץ וְאֶחָד בַּפְּנִים - כִּפּוּר הַפְּנִימִי וְחִיב.

ו. וְלֹד חֲטָאת, וְתַמּוּרַת חֲטָאת, וְחֲטָאת שְׁמִתוֹ בְּעֲלִיָּה, לְהַקְרִיבָן בַּחוּץ - פְּטוּר. שֶׁכִּפְּרוּ הַבְּעָלִים, וְשֶׁעֲבָרָה שְׁנֵתָה, שְׁאֲבָדָה, וְנִמְצָאת עַד שְׁלֹא כִּפְרוּ הַבְּעָלִים - חִיב.

בחוץ בפנים, או ששחטן חוץ לזמן, וחוץ למקומן, הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן - הרי אלו בלא תעשה.

מִסַּכַּת קֶרְבָּנוֹת פֶּרֶק שְׁלִישֵׁי עָשָׂר

א. עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מתרות, מה הן מקריבין? בהמה חיה ועוף גדולים וקטנים זכרים ונקבות תמימים ובעלי מומין טהורין, אבל לא טמאין. הכל קרב עולה וטעונה הפשט ונתוח העובדי כוכבים בזמן הזה - מתרים לעשות כן.

ב. עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מתרות, ועבודה בכורות. משהוקם המשכן - היו הבמות אסורות, ואין כשרה אלא בכהנים. קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים, קדשים קלים בכל מחנות ישראל. הנותן על גבי מזבח בשעת פרוקה או בשעת שגלה הרוח את היריעה - לא עשה כלום. בשעת מסעות קדשים - נפסלים, וטמאים פורשים כל אחד ואחד חוץ למחיצתו.

ג. באו לגלגל - התרו הבמות. קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים. קדשים קלים בכל מקום. רבי יהודה ורבי שמעון אומרים: בכל הרואה. איזה הוא הרואה? הרואה ואינו מפסיק. באו לשילה - נאסרו הבמות. קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים, קדשים קלים בכל הרואה. איזה הוא הרואה? הרואה ואינו מפסיק. באו לנוב וגבעון - התרו הבמות. קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים וקדשים קלים בכל מקום. רבי יהודה ורבי שמעון אומרים: בכל הרואה. איזה הוא הרואה? הרואה ואינו מפסיק. ימי אהל מועד שבמדבר: ארבעים חסר אחת. ושבגלגל: ארבע עשרה שנה. ושבשילה: שלש מאות ושבועים חסר אחת. ושבנוב וגבעון: חמשים ושבוע. בבית עולמים: ארבע מאות ועשר לבנינו הראשון, ארבע מאות ועשרים לבנינו האחרון.

משכפרו הבעלים - פטור. פרים הנשקפים, ושעירים הנשקפין שהקריבן בחוץ - פטור. אותו ואת בנו שהקריבן בחוץ - חייב על הראשון ופטור על השני. רבי שמעון אומר: השני בלא תעשה. עולה ומחסר זמן בגופה - פטור. ובבעלים - חייב. רבי שמעון אומר: בגופה בלא תעשה. חטאת ומחסר זמן, בין בגופה ובין בבעלים - פטור. רבי שמעון אומר: הרי זה בלא תעשה. הקומץ והמקבל דמו בחוץ - פטור. זה הכלל: כל שהוא משם עבודה וראוי לקרב בפנים - חייבין עליו בחוץ, וכל שאינו משום עבודה ואין ראוי לקרב בפנים - אין חייבין עליו בחוץ. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אף כל שהוא משום עבודה, וראוי לקרב בפנים, עשה הזר כיוצא בו בפנים - חייב, חוץ מן השוחט.

ז. כהן שעבד טמא, טבול יום, ומחסר בגדים, ומחסר כפורים, ושלא רחוק ידים ורגלים - אין חייב אלא אחת. זר שעבד, טמא, טבול יום, ומחסר בגדים, ומחסר כפורים, ושלא רחוק ידים ורגלים - אין חייב אלא אחת.

ח. ואלו הן שבמיתה: האוכל טבל, וזר שאכל תרומה, וכהן טמא שאכל תרומה טהורה, וזר, וטבול יום, ומחסר בגדים ומחסר כפורים, ושלא רחוק ידים ורגלים, ופרועי ראש ושתניי יין ששמשו - כלן במיתה. אבל ערל, ואונן, ויושב - הרי אלו באזהרה. בעל מום - במיתה; דברי רבי. וחכמים אומרים: בלא תעשה! הזיד במעילה; רבי אומר: במיתה. וחכמים אומרים: בלא תעשה! אלו חייבין עליהן מיתה: זרק את הדם לפנים, ולפני לפנים, המוצה בעוף, מקטיר על גבי מזבח, והמנסף שלשת לוגין מים ושלשת לוגין יין בחוץ - הרי אלו חייבין מיתה. אבל הקומץ, והמקבל, והמהלך, קבל הזר, קבל הפסול, קבל בשמאלו, קבל בכלי חול, נתן את הנתנין למטה למעלה, ואת הנתנין למעלה למטה, את הנתנין בפנים בחוץ, ואת הנתנין

ד. ארבע כּללות הורה רבי שמעון בקדשים : כל שהקדישו בשעת אסור - המעלה אותו בחוץ חייב בעשה, וחייב בלא תעשה, וחייב בהכרת. כל שהקדישו בשעת התר ושחיטתו בשעת אסור - המעלה אותו בחוץ חייב בעשה, וחייב בלא תעשה, ופטור בהכרת. כל שהקדישו בשעת אסור, ושחיטתו בשעת התר - חייב בעשה, ופטור בלא תעשה, ופטור בהכרת. כל שהקדישו בשעת התר ושחיטתו בשעת אסור - חייב בעשה, ופטור בלא תעשה, ופטור בהכרת. איזה הוא שהקדישו בשעת אסור ושחיטתו בשעת אסור? קדשים שהקדישו במשכן - יקרבו במשכן. בשילה בביית עולמים - יקרבו בביית עולמים. לפיכך, המעלה אותו בחוץ - חייב בעשה, וחייב בלא תעשה, וחייב בהכרת. איזהו שהקדישו בשעת התר ושחיטתו בשעת אסור? קדשים שהקדישו קדם שהוקם המשכן והוקם המשכן - יקרבו במשכן. בגלגל, ובאו לשילה - יקרבו בשילה. בנוב ובגבעון ובאו לביית העולמים - יקרבו בביית עולמים. לפיכך, המעלה אותו בחוץ - חייב בעשה, וחייב בלא תעשה, ופטור בהכרת. איזהו שהקדישו בשעת אסור ושחיטתו בשעת התר? קדשים שהקדישו במשכן, באו לגלגל - יקרבו בגלגל. בשילה ובאו לנוב וגבעון - יקרבו בנוב וגבעון. לפיכך, המעלה אותן בחוץ - חייב בעשה, ופטור בלא תעשה, ופטור בהכרת. איזה הוא שהקדישו בשעת אסור ושחיטתו בשעת אסור? קדשים שהקדישו בגלגל - יקרבו בגלגל. בנוב ובגבעון - יקרבו בנוב ובגבעון, לפיכך המעלה אותן בחוץ - פטור, ופטור בלא תעשה, ופטור בהכרת.

ה. הכל כשרין לקרב בכמה אף הגרים, אף הנשים, אף העבדים. כל שנדר ונדב - קרב בכמת יחיד. כל שאין נדר ונדב - אין קרב בכמת יחיד; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין קרב בכמת יחיד אלא עולה

ושלמים בלבד. כמת יחיד - אין טעון נסכים; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: טעונה נסכים. רבי יהודה אומר: כל שהצבור ויחיד מקריבין באהל מועד שבמדבר - מקריבין באהל מועד שבגלגל. אין בין אהל מועד שבמדבר לאהל מועד שבגלגל, אלא במדבר אין בו התר הבמה, ושבגלגל יש בו התר הבמה. במתו שבראש גגו - אין יחיד מקריב עליה, אלא עולה ושלמים בלבד. וחכמים אומרים: כל שהצבור מקריבין באהל מועד שבמדבר - מקריבין באהל מועד שבגלגל, כאן וכאן אין היחיד מקריב עליה, אלא עולה ושלמים בלבד. רבי יהודה אומר: אף הצבור לא היו מקריבין באהל מועד שבמדבר, אלא פסחים וחובות הקבוע להם זמן מן התורה בלבד.

ו. וכן היה רבי שמעון אומר: השוחט את הפסח על היחיד, והעלהו בחוץ, בשעת אסור הבמה - אסור. בשעת התר הבמה - מתר. שנאמר (דברים טז, ה): "לא תוכל לזבח את הפסח". יכול אף בשאר ימות השנה? תלמוד לומר (שם): "באחד שעריך" - בשעה שישיראל מתכנסין במקום אחד, הוי אומר בשעת הרגל.

ז. אלו דברים שבין כמה גדולה לכמה קטנה, קרן וכבש ויסוד בכמה גדולה, אין קרן וכבש ויסוד בכמה קטנה, כדור וכנו בכמה גדולה אין כדור וכנו בכמה קטנה. חזה ושוק לכהנים בכמה גדולה, חזה ושוק לבעלים בכמה קטנה. עור עולה לכהנים בכמה גדולה עור עולה לבעלים בכמה קטנה, חוץ למקומו בכמה גדולה אין חוץ למקומו בכמה קטנה.

ח. אלו דברים ששוה כמה גדולה לכמה קטנה: שחיטה בכמה גדולה שחיטה בכמה קטנה, הפשט ונתוח בכמה גדולה הפשט ונתוח בכמה קטנה, דם מתיר מכשיר ומפגל בכמה גדולה דם מכשיר בכמה קטנה. מום פוסל בכמה גדולה מום פוסל בכמה קטנה.

במליקה. חמר במליקה, שהמליקה טעונה כהן כשר, מה שאין כן בשחיתה.

ד. חמר בקמיצה שאין במליקה, ובמליקה שאין בקמיצה, שהקמיצה דוחה את השבת ודוחה את הטמאה. ונוהגת בצבור כפיחיד, וטעונה כלי, מה שאין כן במליקה. חמר במליקה, שהמליקה קבוע לה מקום בצואר, ונוהגת בכל הקרבים, מה שאין כן בקמיצה. רבי אליעזר אומר: אפלו רגלו אחת על גבי הרצפה ורגלו אחת על גבי לבנה, ורגלו אחת על גבי רצפה ורגלו אחת על גבי כלים, אם ינטל הכלי ויוכל לעמד בפני עצמו – כשר. ואם לאו – פסול.

ה. טמא מת, וטבול יום, ומחסר כפורים, אין הציץ מרצה על טמאת הגוף, על מה הציץ מרצה? על טמאת הדם ועל הקמיצה ועל הנסכים.

ו. מחסר בגדים כהן גדול משמש בשמונה כלים. וההדיוט בארבעה. ואם שמש כהן גדול בארבעה והדיוט בשמונה ועבד – עבודתו פסולה. עבד עבודת זהב כבגדי לכן, ועבודת לכן כבגדי זהב ועבד – עבודתו פסולה. היו מרשלין ומסקלין, או שהיו משחקין ועבד – עבודתו כשרה. לבש שתי כתנות, ושתי מכנסים, ושני אבנטים, או שהיו מקורעין, או שחסר אחד מהם, או שנתן רטיה על גבי בשרו תחת בגדיו, ועבד – עבודתו פסולה.

ז. 'שלא רחוצ' ידים ורגלים' כיצד? מקדש ידיו ורגליו בכלי שרת בפנים, קדש ידיו ורגליו בכלי שרת בחוץ, או מפלי חול בפנים, או שטבל במי מערה ועבד – עבודתו פסולה. כיצד הוא מקדש? נותן יד ימינו על גבי רגל ימינו, שמאלו על גבי רגל שמאלו, משפשף ומרחיץ, משפשף ומרחיץ. רבי יהודה אומר: אפלו שתי ידים זו על גבי זו – מקדש. אמרו לו: אי אפשר לכן. כהנים שלא טבלו ולא קדשו ידיהם ורגליהם, וכן כהן גדול שטבל ולא קדש ידיו ורגליו, בין עבודה לעבודה, ובין בגדים לבגדים, ועבד

חוץ לזמנו בכמה גדולה חוץ לזמנו בכמה קטנה. אי זו היא במה גדולה בשעת התר הבמה? אהל מועד נטוי כדרכו אין הארון נתון שם, אי זו היא במה קטנה בשעת התר הבמה? עושה אדם במה על פתח חצרו, ועל פתח גנתו, מקריב עליה הוא ובנו בתו ועבדו ושפחתו.

ט. אי זו היא מנוחה? זו שילה. ונחלה? זו ירושלים. שנאמר (דברים יב, ט): "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה". ואומר (ירמיה יב, ט): "העיט צבוע נחלתי לי". ואומר (שם ח): "היתה לי נחלתי כאריה ביער"; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: "נחלה" – זו שילה. "מנוחה" – זו ירושלים, שנאמר (תהלים קלב, יג): "כי בחר ה' בציון וגו' זאת מנוחתי עדי עד פה אשב פי איתיה".

מסכת מנחות פרק ראשון

א. רבי שמעון אומר: כל המנחות שנקמצו שלא לשמן – כשרות, ועלו לבעלים לשם חובה, שאין המנחות דומות לזבחים. מחבת לשום מרחשת – מעשיה מודיעים עליה לשום מחבת. מרחשת לשום בלולה – מעשיה מודיעין עליה, לשום מרחשת. אבל זבחים אין כאן, אלא מעשה אחד לכלן ושחיטה אחת לכלן.

ב. חמר בשחיטה שאין בקמיצה, ובקמיצה שאין בשחיטה, שהשחיטה קבוע לה צפון וקבוע לה מקום בצואר. ונוהגת בכל הקרבים ואוסרת חלין בפנים וקדשים בחוץ, ותיבין עליה בחוץ, מה שאין כן בקמיצה. חמר בקמיצה, שהקמיצה טעון כהן וכלי שרת, מה שאין כן בשחיטה. קמיצה בכלי ושחיטה אפלו בקרומית של קנה.

ג. חמר בשחיטה שאין במליקה, ובמליקה שאין בשחיטה, שהשחיטה דוחה את השבת ואת הטמאה, ונוהגת בצבור כפיחיד, וטעונה כלי, וטעונה צפון, מה שאין כן

הַאֲשִׁים וְהַשִּׁירִים נִתְּנִין לְכַהֲנִים, רִשְׁאִין כַּהֲנִים לִתֵּן בְּשִׁירֵי מִנְחוֹת יַיִן שְׁמֵן וְדָבָשׁ, וְאֶסוּרִין לְחֻמֵּץ. כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? פּוֹשֵׁט אֶצְבְּעוֹתָיו עַל פֶּסֶת יָדוֹ. וּכְפִיתִים מִמַּחֵק מִמְעַלָּה לְמַטָּה. רַבָּה שְׁמֵנָה וְחֹסֶר שְׁמֵנָה, רַבָּה סוּלְתָהּ וְחֹסֶר סוּלְתָהּ – פְּסוּלָהּ. רַבָּה לְבוֹנְתָהּ – כְּשֶׁרָה. מֵעַט לְבוֹנְתָהּ, אֶפְלוּ שְׁנֵי קֶרְטִין – כְּשֶׁרָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הַקֶּמֶץ וְהַלְבוּנָה שֶׁחֹסֶר אֶפְלוּ כָּל שְׂהוּא – פְּסוּלָהּ. קֶמֶץ שֶׁלֹּא מִמָּקוֹם הַשְּׁמֵן, וְשֶׁלֹּא מִמָּקוֹם הַלְבוּנָה, אוֹ שֶׁלֹּא נִתֵּן עָלֶיהָ לְבוּנָה, אֶפְלוּ כָּל שְׂהוּא – פְּסוּלָהּ. אַחַד מִנְחַת יִשְׂרָאֵל וְאַחַד מִנְחַת כַּהֲנִים, אֲלֵא שְׁמֵנַחַת כַּהֲנִים כֹּלָּה כְּלִיל לְאֲשִׁים, שְׁנֹאמֵר (וַיִּקְרָא ו, טו): "וְכָל מִנְחַת כֹּהֵן כְּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל".

מִסְכַּת מִנְחוֹת פֶּרֶק שְׁנִי

א. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה לְאֹכֹל שִׁירֵיהָ בַחוּץ, אוֹ כַזִּית מִשִּׁירֵיהָ בַחוּץ, לְהַקְטִיר קִמְצָה בַחוּץ, אוֹ כַזִּית מִקִּמְצָה בַחוּץ, לְהַקְטִיר לְבוֹנְתָהּ בַחוּץ, אוֹ כַזִּית מִלְבוּנְתָהּ בַחוּץ – פְּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. לְאֹכֹל שִׁירֵיהָ לְמַחֵר, אוֹ כַזִּית מִשִּׁירֵיהָ לְמַחֵר, לְהַקְטִיר קִמְצָה לְמַחֵר, אוֹ כַזִּית מִקִּמְצָה לְמַחֵר, לְהַקְטִיר לְבוֹנְתָהּ, אוֹ כַזִּית מִלְבוּנְתָהּ לְמַחֵר – פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת. כָּל הַמִּנְחוֹת שֶׁקִּמְצָן שֶׁלֹּא לְשִׁמּוֹן, הוֹלִיף וְהַקְטִיר חוּץ לְזִמְנָן, הוֹלִיף וְהַקְטִיר שֶׁלֹּא לְשִׁמּוֹן – פְּגוּל וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת, וּבִלְבָד שִׁיקָרֵב הַמַּתִּיר כְּמַצּוֹתוֹ. כִּיצַד קָרֵב הַמַּתִּיר כְּמַצּוֹתוֹ? קֶמֶץ בְּשִׁתִּיקָה, וְנִתֵּן בְּכָלִי, וְהוֹלִיף חוּץ לְזִמְנָנו, אוֹ שֶׁקִּמְצָן חוּץ לְזִמְנָנו וְנִתֵּן בְּכָלִי וְהוֹלִיף וְהַקְטִיר בְּשִׁתִּיקָה, אוֹ שֶׁקִּמְצָן וְנִתֵּן בְּכָלִי וְהוֹלִיף וְהַקְטִיר בְּשִׁתִּיקָה – זֶהוּ שֶׁקָרֵב הַמַּתִּיר כְּמַצּוֹתוֹ.

ב. כִּיצַד לֹא קָרֵב הַמַּתִּיר כְּמַצּוֹתוֹ? קֶמֶץ חוּץ לְזִמְנָנו וְנִתֵּן בְּכָלִי, וְהוֹלִיף וְהַקְטִיר חוּץ לְזִמְנָנו, אוֹ שֶׁקִּמְצָן חוּץ לְזִמְנָנו וְנִתֵּן בְּכָלִי, וְהוֹלִיף וְהַקְטִיר חוּץ לְמִקְוָמוֹ, אוֹ שֶׁקִּמְצָן וְנִתֵּן בְּכָלִי, וְהוֹלִיף וְהַקְטִיר חוּץ לְמִקְוָמוֹ, בֵּין שְׁהַקְדִּים מַחֲשָׁבֶת זְמַן לְמַחֲשָׁבֶת מָקוֹם,

– עֲבוּדָתוֹ כְּשֶׁרָה. אֲבָל כַּהֲנִים שֶׁלֹּא טְבָלוּ וְלֹא קָדְשׁוּ יְדֵיהֶם וְרִגְלֵיהֶם. וְכֵן כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁטְבָל וְלֹא קָדְשׁ יָדָיו וְרִגְלָיו מִן הַבִּקְרָה, וְעַבְד הַדְּיוּט שֶׁשָּׁמְשׁוּ שְׁחִירָתוֹ, וְלֹא רָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרִגְלֵיהֶם – הָרִי אֵלּוּ חַיִּבִים מִיתָה, שְׁנֹאמֵר (שְׁמוֹת ל, כ): "בְּבֹאֵם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יִמְתּוּ". הִיָּה עוֹמֵד וּמִקְרִיב כָּל הַלֵּילָה לְאוֹרָה – טְעוֹן קְדוּשׁ יָדִים וְרִגְלִים. רַבִּי אוֹמֵר: אִין הַלֵּילָה פּוֹסְלַת בְּקְדוּשׁ יָדִים וְרִגְלִים. רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֶפְלוּ הוּא עוֹסֵק בְּעֲבוּדָה שֶׁלְּשֶׁה יָמִים – אִין הַלֵּילָה פּוֹסְלַת בְּקְדוּשׁ יָדִים וְרִגְלִים.

ח. יָשַׁב עַל גְּבִי הַרְצָפָה – פְּסוּל, שְׁנֹאמֵר (דְּבָרִים יח, ה): "לְעֵמֶד". עֵמֶד עַל גְּבִי לְבִנָּה – פְּסוּל, שְׁנֹאמֵר (שָׁם שָׁם, ז): "כְּכָל אַחֲיו הַלְוִיִּם".

ט. קֶמֶץ בְּשִׁמְאָל – פְּסוּל. בֶּן בְּתִירָא אוֹמֵר: יַחְזִיר וְיַחְזֹר וְיִקְמֵץ בִּימִין. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן: כִּךָּ הִיָּה רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָא אוֹמֵר בְּכָל הַפְּסוּלִין. רַבִּי יוֹסִי בֶּן יָאֶסִין וְרַבִּי יְהוּדָה נִחְתּוּם אוֹמֵר: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנָן שֶׁלֹּא קָדְשׁ קֶמֶץ בְּכָלִי, אֲבָל אִם קָדְשׁ קֶמֶץ זֶה בְּכָלִי – הַכֹּל מוּדִים שֶׁלֹּא יַחְזִיר. רַבִּי אוֹמֵר: בֵּין כִּךָּ וּבֵין כִּךָּ – יַחְזִיר, שְׁאִין הַכֹּלִי מְקַדֵּשׁ קֶמֶץ בְּכָלִי, אֲבָל אִם קָדְשׁ קֶמֶץ זֶה בְּכָלִי – הַכֹּל מוּדִים שֶׁלֹּא יַחְזִיר. רַבִּי אוֹמֵר: בֵּין כִּךָּ וּבֵין כִּךָּ – יַחְזִיר, שְׁאִין הַכֹּלִי מְקַדֵּשׁ קֶמֶץ שֶׁלֹּא נִקְמֵץ מִבְּרִיתוֹ.

י. כִּיצַד סֹדֵר מִנְחוֹת? הִיָּה מְבִיאֵן מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ בְּכָלִי כֶּסֶף וּבְכָלִי זָהָב – נוֹתְנָה בְּתוֹךְ כְּלִי שְׁרֵת וּמְקַדְּשָׁה בְּתוֹךְ כְּלִי שְׁרֵת, וְנוֹתֵן שְׁמֵנָה וְלְבוֹנְתָהּ עָלֶיהָ. נִכְנַס וּמְגִישָׁה בְּקֶרֶן מִזְרְחִית דְּרוּמִית, לְדְרוּמָה שֶׁל קֶרֶן – מְנִיחָה בְּמִזְבַּח יָדָיו, וּמְסַלֵּק אֶת לְבוֹנְתָהּ מִצַּד אַחַד, וְקוֹמֵץ מִמָּקוֹם הַשְּׁמֵן, וְנוֹתְנָה בְּתוֹךְ כְּלִי שְׁרֵת, וּמְקַדְּשׁוּ בְּתוֹךְ כְּלִי שְׁרֵת, וּמְלַקֵּט אֶת הַלְבוּנָה, וְנוֹתְנָה עַל גְּבוּ, וּמְעַלָּה אוֹתוֹ עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ, וּמוֹלְחוֹ וְנוֹתֵן עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ.

מקמצה כחצי זית בחוץ, לאכול משיריה כחצי זית למחר, ולהקטיר מקמצה כחצי זית למחר, לאכול משיריה כחצי זית בחוץ, ולהקטיר מקמצה כחצי זית למחר - כשר, שאין קמיצה והקטרה מצטרפין זה עם זה. אבל קמיצה וקמיצה, הקטרה והקטרה - מצטרפין זה עם זה. כיצד קומץ את המנחה לאכול משיריה כזית בחוץ וכזית למחר, להקטיר מקמצה כזית בחוץ וכזית למחר? - פסול ואין בו כרת, מפני שקמיצה וקמיצה, הקטרה והקטרה - מצטרפין זה עם זה. הקומץ את המנחה לאכול משיריה כחצי זית למחר, ובשעת הקטרה חשב עוד להקטיר מקמצה כחצי זית למחר - פגול וחיבין עליו כרת, מפני שקמיצה והקטרה מצטרפין זה עם זה לפגל. הקומץ את המנחה להקטיר מקמצה כחצי זית למחר, שאין פחות מכזית מפגל ופוסל בכל מקום. הקומץ את המנחה לאכול קמצה ולהקטיר שיריה, לאכול דבר שאין דרכו לאכול, ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר - כשר. רבי יהודה פוסל. להניח קמצה ושיריה למחר, או להוציאן לחוץ - כשר ורבי יהודה פוסל. רבי אלעזר אומר: רבי אליעזר פוסל ורבי יהושע מכשיר. אמר לו רבי יהודה: ומה אם הניח את הקומץ למחר - אינו פוסל. וחכמים אומרים: זה וזה כשר! אין לך שהוא פסול אלא מחשבת קמיצה והקטרה בלבד.

מסכת מנחות פרק שלישי

א. השוחט שני כבשים, לאכל אחת מן החלות למחר, להקטיר שני בזיכין, לאכל אחד מן הסדרים למחר - פגול וחיבין עליו כרת; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: זה פגול וחיבין עליו כרת, והשני, פסול ואין בו כרת.

ב. שני בזיכי לבונה שנטמא אחד מהן - יקרב בטמאה, וחברו יקרב בטמאה. רבי יהודה אומר: אין קרבן צבור חלוק, אלא שניהם יקרבו בטמאה.

ובין שהקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול, ואין בו כרת. רבי יהודה אומר: אף בזה הקדים מחשבת זמן למחשבת מקום - פגול, וחיבין עליו כרת. קדמה מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול, ואין בו כרת.

ג. כיצד קדמה מחשבת מקום למחשבת זמן? קמץ חוץ למקומו, ונתן בכלי והוליד והקטיר חוץ לזמנו. מנחת חוטא ומנחת קנאות שקמץן שלא לשמן - פסול, ואין בו כרת, מפני שלא קרב המתיר כמצותו.

ד. הקומץ את המנחה לאכול שיריה בחוץ, להקטיר קמצה למחר, לאכול שיריה למחר, להקטיר קמצה בחוץ, בין שהקדים מחשבת זמן למחשבת מקום, ובין שהקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול, ואין בו כרת. רבי יהודה אומר: אף בזה הקדים מחשבת זמן למחשבת מקום - חיבין עליו כרת. הקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול, ואין בו כרת. כל המנחות שקמץן חוץ לזמנן, או שקבלו פסולין את הקמץ וקטרוהו בשתיקה, אפלו חוץ לזמנו - פסול ואין בו כרת.

ה. הקומץ את המנחה לאכל שיריה כזית היום וכזית למחר. להקטיר מקמצה כזית בחוץ וכזית בפנים - פסול ואין בו כרת. לאכל משיריה כזית היום וכזית למחר, להקטיר מקמצה כזית היום וכזית למחר - פגול וחיבין עליו כרת. הקומץ את המנחה, לאכל משיריה כחצי זית בחוץ וכחצי זית בפנים, ולהקטיר מקמצה כחצי זית בחוץ וכחצי זית בפנים - כשר! וכן למחר כשר.

ו. הקמץ את המנחה, לאכל משיריה כזית בחוץ, וכזית בפנים, בין שהקדים מחשבת זמן למחשבת מקום, ובין שהקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול, ואין בו כרת. רבי יהודה אומר: אף בזה הקדים מחשבת זמן למחשבת מקום - פגול וחיבין עליו כרת. הקדים מחשבת מקום למחשבת זמן - פסול ואין בו כרת. הקומץ את המנחה, לאכול משיריה כחצי זית בחוץ, ולהקטיר

ג. הקומץ והלבונה שנטמא אחד מהם - שניהם יצאו לבית השרפה.

ד. היה מקריב שתי הלחם, ונטמאו בידו, אומרין לו: הוי פקח ושתק.

ה. היה מקריב סדרים, ונטמאו בידו, אומרין לו: הוי פקח ושתק.

ו. היה מקריב שני בזיכין, ונטמאו בידו, אומרין לו: הוי פקח ושתק.

ז. היה מקריב מנחת כהנים ומנחת משיח, ונטמאו בידו, אומרין לו: הוי פקח ושתק.

ח. היה מקריב מנחת פרים וכבשים, ונטמאה בידו, אומר, ומביאין אחרת תחתיה, אין שם אלא היא - אומרים לו: הוי פקח ושתק.

ט. היה מקריב מנחת העמר, ונטמאה, אומר, ומביאין אחרת תחתיה, אין שם אלא היא - אומרים לו: הוי פקח ושתק! דברי רבי אלעזר בן רבי שמעון. רבי אומר: בין כך ובין כך, אומרים לו: הוי פקח ושתק! שהעמר שקצרוהו שלא כמצותו - פסול.

י. תודה מעפכת ומפגלת את הלחם, והלחם מעכב ואין מפגל את התודה. כבשים מעכבין ומפגלין את הלחם, והלחם מעכב ואין מפגל את הכבשים. הזבח מפגל את הנסכים משקדשו בכלי; דברי רבי מאיר. ואין נסכים מפגלין את הזבח.

יא. קמץ בשתיקה, וכשהוא בא להקטרה - הקטיר את הקמץ בשתיקה, ואת הלבונה חוץ לזמנה - פגול וחיבין עליו כרת; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר; דברי רבי מאיר. אימתי? בזמן שקרב מתיר כמצותו! אבל לן, או שנפסל, או שייצא חוץ לקלעים, או שהקטירו פסולים את אחד מהן, אפלו חוץ לזמנו - פסול ואין בו כרת. הקטיר אחד מהן היום, על מנת להקטיר מחברו למחר - הכל מודין שפגול וחיבין עליו כרת. שני בזיכי לבונה שהקטיר הראשון בשתיקה, והשני

חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין כרת, עד שיפגל בכל המתיר; דברי רבי מאיר. אימתי? בזמן שקרב השני כמצותו, אבל לן, או שנפסל, או שייצא חוץ לקלעים, או שהקטירו פסולים את אחד מהן, אפלו חוץ לזמנו - פסול ואין בו כרת. הקטיר את אחד מהם, על מנת להקטיר מחברו למחר - הכל מודים שפגול וחיבין עליו כרת. שני כבשי עצרת ששחט הראשון בשתיקה, והשני חוץ לזמנו - פגול, וחיבין עליו כרת; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין בו כרת, עד שיפגל בכל המתיר; דברי רבי מאיר. אימתי? בזמן שקרב השני כמצותו! אבל לן, או שנפסל, או שייצא חוץ לקלעים, או ששחטו פסולים וזרקו את דמו של אחד מהם, אפלו חוץ לזמנו - פסול ואין בו כרת. שחט את אחד מהם היום, על מנת לאכול מחברו למחר - הכל מודים שפגול, שאין הכבש מפגל ופוסל את חברו בכל מקום.

מסכת מנחות פרק רביעי

א. מנחה שלא נקמצה שנתערבה במנחה שנקמצה, אם יכול לקמץ מזו שלא נקמצה בפני עצמה - כשרה. ואם לאו - פסולה, ויקטיר קמצה של ראשונה. הקומץ שנתערב בשירים - הרי זה לא יקרב. ואם קרב - כשר. רבי אלעזר אומר: נתערב בשירי מנחה אחרת, או במנחה שלא נקמצה - הרי זה לא יקרב. ואם קרב - כשר. רבי אלעזר אומר: יקרב. נתערב במנחת כהנים, ובמנחת כהן משיח, ובמנחת נסכים, וכן מנחת כהנים, וכן מנחת כהן משיח, ומנחת נסכים שנתערבו זו בזו - הרי אלו יקרב. ולא עוד, אלא שני כהנים מביאין את מנחותיהן בכלי אחד, ומקריבין אותן לגבי מזבח, מפני שכלן כליל לאשים. נתערבה במנחת פרים אילים וכבשים - הרי אלו יקרב. רבי יהודה אומר: לא יקרב, מפני שזו בלילתה עבה, וזו בלילתה רכה, והן בולעות זו מזו.

משום נותר ומשום טמא. רבי עקיבא אומר: הרצה הציץ על היוצא ואין בשירים, אבל חכמים עליהן משום נותר ומשום טמא. נטמאו השירים והקטיר את הקמץ בשתיקה - הכל מודים שאין מועלין בהם. אבל חכבין עליהן משום נותר ומשום טמא, שהציץ מרצה על הטמא ואין מרצה - לא על הלן ולא על היוצא. קמץ בשתיקה, ויצא, קמץ חוץ לקלעים וקטרו חוץ לזמנו, או שקמצו חוץ לזמנו, ויצא, קמץ חוץ לקלעים וקטרו בשתיקה, או שקמץ חוץ לזמנו, ויצא חוץ לקלעים, קטרו חוץ לזמנו - מועלין בשירים, ואין חכבין עליהן משום פגול. נטמא הקמץ וקטרו חוץ לזמנו, עדין מועלין בשירים וחיבין עליהן משום פגול, שהציץ מרצה על הטמא, ואין מרצה, לא על הלן ולא על היוצא. קמץ בשתיקה, ויצאו שירים חוץ לקלעים, והקטיר את הקמץ חוץ לזמנו, או שקמץ חוץ לזמנו, ויצאו שירים חוץ לקלעים, והקטיר את הקמץ חוץ לזמנו, או שקמץ חוץ לזמנו, ויצאו שירים חוץ לקלעים, והקטיר את הקמץ בשתיקה, או שקמץ חוץ לזמנו, ויצאו שירים חוץ לקלעים, והקטיר את הקמץ חוץ לזמנו. רבי אליעזר אומר: הרי זה כמות שהיה. מועלין בשירים ואין חכבין עליהן משום פגול. רבי עקיבא אומר: הרצה הציץ על היוצא, עדין מועלין בשירים, וחיבין עליהן משום פגול. נטמאו השירים והקטיר את הקמץ חוץ לזמנו, הכל מודים שעדין מועלין בשירים וחיבין עליהם משום פגול, שהציץ מרצה על הטמא ואינו מרצה, לא על הלן ולא על היוצא.

ט. שתי הלחם שיצאו חוץ לקלעים, ונזרק דמן של כבשים חוץ לזמנו. רבי אליעזר אומר: אין חכבים על לחם זה משום פגול. רבי עקיבא אומר: חכבין על לחם זה משום פגול. וחכמים אומרים: הקמץ טעון כלי שרת. כיצד? קומצו מתוך כלי שרת ונותנו לתוך כלי שרת, ומקדשו לתוך כלי שרת. אם לא קדשו בתוך כלי שרת; רבי אליעזר בן

ב. חרב שנתערב בכלול - הרי זה יקרב. רבי יהודה אומר: לא יקרב, מפני שכולע ממנו. אומר רבי יוסי: רואה אני את דברי רבי אליעזר שאמר: 'אם אין קמץ - אין שירים' אף על פי שאין שירים יש קמץ, מדברי רבי יהושע שאמר: 'אם אין קמץ אין שירים אין קמץ'. נטמא קמץ, שנפסל, או שיצא חוץ לקלעים - השירים תעבר זורתם ויצאו לבית השרפה. נטמאו שירים או שנפסלו או שיצאו חוץ לקלעים. רבי אליעזר אומר: יקטיר את קמץ. ורבי יהושע אומר: לא יקטיר. ואם הקטיר בין בשוגג בין במזיד - מודה רבי יהושע שהרצה.

ג. שירים שחסרו עד שלא קרב הקמץ - פסולין. משקרב הקמץ - כשרים.

ד. ריקני מנחת ישראל שחסרו עד שלא קרב הקומץ - פסולין. משקרב הקומץ - כשרים.

ה. חלות תודה וריקני נזיר שחסרו עד שלא נזרק דם הזבח - פסולין. משנזרק דם הזבח - כשרים.

ו. שתי הלחם שחסרו עד שלא נזרק דמן של כבשים - פסולין. משנזרק דמן של כבשים - כשרים.

ז. שני סדרים שחסרו עד שלא הקטרו בזיבין - פסולין. משהקטרו בזיבין - כשרים. אבל נסכי בהמה שחסרו, בין שקרב הזבח ובין עד שלא קרב הזבח - כשרים, שיבאו נסכים אחרים למלאותן.

ח. קמץ בשתיקה, ויצא הקמץ חוץ לקלעים וקטרן בשתיקה - הרי זה כמות שהיה, מועלין בשירים ואין חכבין עליהם, משום נותר ומשום טמא. נטמא הקמץ וקטרו בשתיקה - אין מועלים בשירים, אבל חכבים עליהם משום נותר ומשום טמא. שהציץ מרצה על הטמא ואין הציץ מרצה, לא על הלן ולא על היוצא. קמץ בשתיקה ויצאו שירים חוץ לקלעים, והקטיר הקמץ בשתיקה, רבי אליעזר אומר: הרי זה כמות שהיה. מועלין בשירים ואין חכבין עליהם

רבי שמעון אומר: אִפְלוּ קוֹמְצוּ מִתּוֹךְ כָּלִי שְׂרַת, וּמְלַחוּ, וּנְתַנוּ עַל גְּבֵי הָאֲשִׁים כְּשֶׁר.

מִסְכַּת מְנַחוֹת פָּרָק חֲמִישִׁי

א. שְׁנֵי כִבְשֵׁי עֲצֵרֶת - מֵעַפְכִּין זֶה אֶת זֶה. מֵת אַחַד מֵהֶם, או שְׂכַרְח, או שְׁנַעֲשֶׂה טְרַפָּה - יִקַּח זוּג וּזְג לְשֵׁנִי. שָׁחַט אֶת אַחַד מֵהֶם לְשֵׁמוֹ - יִקַּח זוּג וּזְג לְשֵׁנִי. נִשְׁחַטוּ שְׁנֵיהֶן שְׁלֵא לְשִׁמְן - יִבִּיא שְׁנַיִם בְּתַחֲלָה, וַיִּנְיֵף הַלְחָם עִמָּהֶם. מֵהוּ לְזֶרֶק אֶת הַדָּם בְּיוֹם טוֹב? יִזְרַק וּמִתָּר בְּאֹכִילָה. וּבִשְׂבַת לֹא יִזְרַק, וּמִתָּר בְּהִנָּאָה. וְאִם יִזְרַק אֶת הַדָּם, בֵּין בְּשׁוּגְג בֵּין בְּמִזִּיד, הַבֶּשֶׂר יֵאָכֵל וְיִקְטִיר אַמּוּרִים לְמוֹצָאֵי שְׂבַת.

ב. הַשּׁוֹחֵט שְׁתֵּי חֲטָאוֹת לְצַבוּר, וְאִין צְרִיךְ אֵלֶּא אַחַת - חֵיב עַל הָאֲחֵרוֹנָה. שְׁתֵּי עוֹלוֹת לְצַבוּר, וְאִין צְרִיכִין אֵלֶּא אַחַת - חֵיב עַל הָאֲחֵרוֹנָה. חֲטָאת צַבוּר שִׁשְׁחֻטָּה בְּשַׂבַּת, שְׁלֵא לְשִׁמָּה - הָרִי זֶה חֵיב, וְיִקְטִיר אַמּוּרִין. עוֹלֹת צַבוּר שִׁשְׁחֻטָּה בְּשַׂבַּת, שְׁלֵא לְשִׁמָּה - הָרִי זֶה חֵיב, וְיִקְטִיר אַמּוּרִין לְעֶרְב. חֲטָאת יְחִיד וְעוֹלֹת יְחִיד שִׁשְׁחֻטָּן בְּשַׂבַּת לְשִׁמְן, וְזֶרֶק דָּמָן לְשִׁמְן - הָרִי זֶה חֵיב, וְעָלוּ לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוּבָה.

ג. שְׁנֵי כִבְשֵׁי עֲצֵרֶת - אִין מְקַדְשִׁין אֶת הַלְחָם אֵלֶּא בְּשַׁחֲטָה. שְׁחָטָן לְשִׁמְן, וְזֶרֶק דָּמָן לְשִׁמְן - הַלְחָם מְקַדֵּשׁ. שְׁחָטָן שְׁלֵא לְשִׁמְן, וְזֶרֶק דָּמָן שְׁלֵא לְשִׁמְן - אִין הַלְחָם מְקַדֵּשׁ. שְׁחָטָן לְשִׁמְן, וְזֶרֶק דָּמָן שְׁלֵא לְשִׁמְן - הַלְחָם מְקַדֵּשׁ וְאִינוּ מְקַדֵּשׁ; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: לְעוֹלָם אִין הַלְחָם מְקַדֵּשׁ עַד שִׁישְׁחֻטְס לְשִׁמְס, וְיִזְרַק דָּמָס לְשִׁמְס. פְּעַמִּים שְׁהֶם מְפַגְלִים וְהַלְחָם מְפַגֵּל, הֵם מְפַגְלִין וְהַלְחָם כְּשֶׁר, הֵם כְּשֵׁרִים וְהַלְחָם מְפַגֵּל, הֵם כְּשֵׁרִים וְהַלְחָם כְּשֶׁר. שְׁחָטָן לְשִׁמְן, לְאֹכֵל מִהֶן לְמַחַר, הֵם מְפַגְלִים וְהַלְחָם מְפַגֵּל, שְׁחָטָן שְׁלֵא לְשִׁמְן, לְאֹכֵל מִהֶן לְמַחַר - הֵם מְפַגְלִים וְהַלְחָם כְּשֶׁר, שְׁחָטָן לְשִׁמְן, לְאֹכֵל מִן הַלְחָם לְמַחַר - הֵם כְּשֵׁרִים וְהַלְחָם כְּשֶׁר.

הַד, הַחֲמִירָה תוֹרָה מִחֻשְׁבַּת זְבָחִים מִמְעַשֵּׂיהֶם, מְעַשֶׂה זְבָחִים מִמְחֻשְׁבְּתָן. כִּיצַד מִחֻשְׁבַּת זְבָחִים מִמְעַשֵּׂיהֶן? הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבֶח לְזֶרֶק דָּמוֹ בַּחוּץ, או מְקַצֵּת דָּמוֹ בַּחוּץ, לְהִקְטִיר אַמּוּרִיו בַּחוּץ, או כְּזֵית מְאֻמּוּרֵיו בַּחוּץ, לְאֹכֵל בְּשָׂרוֹ בַּחוּץ, או כְּזֵית מְבִשְׂרוֹ בַּחוּץ - פְּסוּל וְאִין בוּ כְּרַת. וְאִם עָשָׂה כֵן - אִינוּ פְּסוּל. לְזֶרֶק דָּמוֹ לְמַחַר, או מְקַצֵּת דָּמוֹ לְמַחַר, לְהִקְטִיר אַמּוּרִיו לְמַחַר, או כְּזֵית מְאֻמּוּרֵיו לְמַחַר, לְאֹכֵל מְבִשְׂרוֹ לְמַחַר, או כְּזֵית מְבִשְׂרוֹ לְמַחַר - פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כְּרַת. וְאִם עָשָׂה כֵן - אִינוּ פְּגוּל. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמְּנַחָה, לְאֹכֵל שְׂרִירָה בַּחוּץ, או כְּזֵית מְשִׁירָה בַּחוּץ, לְהִקְטִיר קִמְצָה בַּחוּץ, או כְּזֵית מְקַמְצָה בַּחוּץ, לְהִקְטִיר קִמְצָה בַּחוּץ, או כְּזֵית מְלֻבְנָתָה בַּחוּץ - פְּסוּל וְאִין בוּ כְּרַת. וְאִם עָשָׂה כֵן - אִינוּ פְּסוּל. לְאֹכֵל שְׂרִירָה לְמַחַר, או כְּזֵית מְשִׁירָה לְמַחַר, לְהִקְטִיר קִמְצָה לְמַחַר, או כְּזֵית מְקַמְצָה לְמַחַר, לְהִקְטִיר לְבֻנְתָּה לְמַחַר, או כְּזֵית מְלֻבְנָתָה לְמַחַר - פְּגוּל, וְחֵיבִין עָלָיו כְּרַת. וְאִם עָשָׂה כֵן - אִינוּ פְּגוּל.

ה. כִּיצַד מְעַשֶׂה זְבָחִים מִמְחֻשְׁבְּתָן? הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּהֵמָה עַל מְנַת שְׂיִרְקוֹ עֲרָלִים וְטַמְאִים אֶת דָּמוֹ, עַל מְנַת שְׂיִקְטִירוֹ עֲרָלִים וְטַמְאִים אֶת אַמּוּרָיו, עַל מְנַת שְׂאִיכְלוֹ עֲרָלִים אֶת בְּשָׂרוֹ - כְּשֶׁר. וְאִם עָשָׂה כֵן - הָרִי זֶה פְּסוּל. נִתֵּן מְלֻמָּטָה לְמַעְלָה, וְאֶת הַנִּתְּנִין מְלַמְעֵלָה לְמָטָה. אֶת הַנִּתְּנִין בְּפָנִים בַּחוּץ, וְאֶת הַנִּתְּנִין בַּחוּץ בְּפָנִים - כְּשֶׁר. וְאִם עָשָׂה כֵן - הָרִי זֶה פְּסוּל.

ו. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַחֲטָאת, לְהַכְנִיס מְדָמָה לְפָנִים - כְּשֶׁרָה. חֲטָאת שֶׁהַכְּנִיס מְדָמָה, אִפְלוּ כָּל שֶׁהוּא - פְּסוּלָה. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמְּנַחָה, לְהִקְטִיר מְקַמְצָה, פְּחוֹת מְכֻזֵּית לְמַחַר - כְּשֶׁר. הַקּוֹמֵץ שֶׁחִסַּר אִפְלוּ כָּל שֶׁהוּא - פְּסוּל.

ז. כָּל הַמְּנַחוֹת שֶׁקָּמְצָן שְׁלֵא לְשִׁמְן - כְּשֵׁרוֹת, לְפִיכֵךְ אִם חִשַּׁב עָלָיו חוּץ לְמִקּוּמוֹ - פְּסוּל וְאִין בוּ כְּרַת. חוּץ לְזִמְנוֹ - פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו

ח. מנחת חוטא ומנחת קנאות שנתן עליה לבונה - ילקט את הלבונה וכשרה. עד שלא לקט את הלבונה, וחשב עליה, בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. משלקט את הלבונה, וחשב עליה, חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת.

ט. כל המנחות שהונפו ולא הגשו, הגשו ולא הונפו, יצק ולא בלל, בלל ולא פתת, פתת ולא מלח, מלח ולא פתת - כשרה. לפיכך אם חשב עליה חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת, לפיכך הקטיר את הקמץ בפני עצמו, ואת הלבונה בפני עצמה, או שהקטיר קמצה פעמים - כשרה. לפיכך אם חשב עליה חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פגול, וחיבין עליו כרת. זה הכלל, אין המנחות נפסלות אלא בארבעה דברים: בקמיצה, ובהלוחך, ובמתן כלי, ובהקטרה, מוסיף עליהן מנחת חוטא ומנחת קנאות, שקמצן שלא לשמן - הרי אלו פסולין. לפיכך, אם חשב עליה, בין חוץ לזמנו, ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. אחד מנחת חוטא, ואחד כל המנחות, שקמצן זר, ואונן, וטבול יום ומחסר בגדים, ומחסר כפורים, ושלא רחויץ ידים ורגלים, ערל, וטמא, יושב, ועומד על גבי כלים, ועל גבי בהמה, על גבי רגל חבירו - פסול. חשב עליו, בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. היה קומץ מברץ וקמץ, ועלה בידו צרור, גרגר מלח, או קרט של לבונה - פסול. לפיכך, אם חשב עליו, בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. קמץ הזר, קמץ פסול, קמץ בשמאלו, קמץ בכלי חול - פסול. לפיכך, אם חשב עליו, בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. רבה שמנה, וחסר שמנה, רבה סולתה, וחסר סולתה - פסולה. לפיכך, אם חשב עליו, בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. קמץ שלא ממקום השמן, ושלא ממקום הלבונה, או

כרת. קמץ כהן, קמץ הכשר, קמץ בימינו, קמץ בכלי הקדש - כשר. לפיכך אם חשב עליו חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פגול, וחיבין עליו כרת. קמץ הכשר ונתן לפסול - יחזיר לכשר - וכשר. ביד הפסול וחשב עליו בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. ביד הכשר וחשב עליו חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת. חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת. קמץ בימינו ונתן לשמאלו - יחזיר לימינו וכשר. בשמאלו וחשב עליו, בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. בימינו וחשב עליו חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת. חוץ לזמנו - פגול, וחיבין עליו כרת. קמץ בכלי קדש, ונתן לכלי חול - יחזיר לכלי קדש, וכשר. בכלי חול וחשב עליו, בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. בכלי קדש וחשב עליו חוץ למקומו - פסול, ואין בו כרת. חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת; דברי רבי אליעזר ורבי שמעון. ויחכמים אומרים: קמץ הכשר ונתן לפסול - פסלתו מתנתו. קמץ בכלי הקדש ונתן לכלי חול - פסלתו מתנתו. קמץ בימינו ונתן לשמאלו - פסלתו מתנתו. אבל הקומץ מתוך כלי חול, ונותן לתוך כלי שרת, עד שלא נתן שמנה ולבונה, וחשב עליה, בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - פסול, ואין בו משום פגול, משנתן שמנה ולבונה, וחשב עליה חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת. חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת. קמץ על שבחיו, ונכנס לפנים - יחזיר ויקמץ בפנים, וכשר. בחוץ, וחשב עליו, בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול. בפנים, וחשב עליו חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת. חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת. נתפזר הקמץ על הרצפה - יחזיר ויאספנו וכשר. עד שלא אספו וחשב עליו, בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו - אין בו משום פגול, משאספו וחשב עליו חוץ למקומו - פסול, ואין בו כרת. חוץ לזמנו - פגול וחיבין עליו כרת.

שְׁלֵא נָתַן עָלֶיךָ לְבוֹנָה, אֶפְלוּ כָּל שְׁהוּא -
פְּסוּלָה. לְפִיכָךְ, אִם חָשַׁב עָלֶיךָ, בֵּין חוּץ
לְזַמְנוּ וּבֵין חוּץ לְמַקְוֵמוּ - אֵין בּוּ מְשׁוּם
פְּגוּל. מִנְחַת חוּטָא וּמִנְחַת קְנָאוּת, שְׁנַתֵּן
עָלֶיךָ שְׁמֵן - פְּסוּלָה. לְפִיכָךְ, אִם חָשַׁב עָלֶיךָ,
חוּץ לְזַמְנוּ וְחוּץ לְמַקְוֵמוּ - פְּסוּל וְאֵין בּוּ
מְשׁוּם פְּגוּל. נָטַל בְּכָלִי וְנָתַן עָלֶיךָ - כְּשֶׁרָה.
לְפִיכָךְ, אִם חָשַׁב עָלֶיךָ חוּץ לְמַקְוֵמוּ - פְּסוּל
וְאֵין בּוּ כְּרַת, חוּץ לְזַמְנוּ - פְּגוּל וְחִיבֵין עָלֶיךָ
כְּרַת. זֶה הַכֶּלֶל ! אֵין הַפְּגוּל נוֹהֵג אֶלָּא בְּדָבָר
הָרְאוּי לְעִבּוּדָה, וּבְמַקּוֹם הָרְאוּי לְעִבּוּדָה.

<p>30</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>ט 9</p>	<p>כד לעומר עלות השחר _____ 4:44 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:48 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:10 שקיעה _____ 7:50 בבלי: סוטה לב • ירושלמי: כלאים נט • תוספתא: קרבנות יב נ"ך: דברי הימים א ב-ג • רמב"ם: מצוות לא תעשה כג-רמד</p>
<p>1</p>	<p>שני Monday</p>	<p>י 10</p>	<p>תענית שני קמא, כה לעומר עלות השחר _____ 4:42 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:48 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:09 שקיעה _____ 7:51 בבלי: סוטה לג • ירושלמי: כלאים ל • תוספתא: קרבנות יג נ"ך: דברי הימים א ד-ה • רמב"ם: מצוות לא תעשה רמה-הסה</p>
<p>2</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>יא 11</p>	<p>כו לעומר עלות השחר _____ 4:41 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:47 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:09 שקיעה _____ 7:52 בבלי: סוטה לד • ירושלמי: כלאים לא • תוספתא: מנחות א נ"ך: דברי הימים א ו-ז • רמב"ם: וראיתי לחלק ספר המדע כו-ספר קדושה</p>
<p>3</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>יב 12</p>	<p>כז לעומר עלות השחר _____ 4:40 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:46 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:08 שקיעה _____ 7:53 בבלי: סוטה לה • ירושלמי: כלאים לב • תוספתא: מנחות ב נ"ך: דברי הימים א ח-ט • רמב"ם: ספר קדושה-ספר טהרה</p>
<p>4</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>יג 13</p>	<p>תענית חמישי, כח לעומר עלות השחר _____ 4:39 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:46 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:08 שקיעה _____ 7:54 בבלי: סוטה לו • ירושלמי: כלאים לג • תוספתא: מנחות ג נ"ך: דברי הימים א י-יא • רמב"ם: ספר טהרה-ספר המדע</p>
<p>5</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>יד 14</p>	<p>פסח שני, כט לעומר עלות השחר _____ 4:37 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:45 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:07 שקיעה _____ 7:55 בבלי: סוטה לז • ירושלמי: כלאים לד • תוספתא: מנחות ד נ"ך: דברי הימים א יב-יג • רמב"ם: יסודי התורה א</p>
<p>6</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>טו 15</p>	<p>אמור, ל לעומר, פרק ד עלות השחר _____ 4:36 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:44 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:07 שקיעה _____ 7:56 בבלי: סוטה לח • ירושלמי: כלאים לה • תוספתא: מנחות ה נ"ך: דברי הימים א יד-טו • רמב"ם: יסודי התורה ב</p>

הדלקת הנרות 7:37 Candle Lighting

זמן מוצש"ק 9:09 Shabbos Ends

גְּלוּיָהּ וּזְעָן אַ מְעַנְמָשׁ טְרָאכְט נָאָר תְּשׁוּבָה צו טוֹן, אָפִילוּ עַר הָאָט נֶאֱכַנְיִשׁט
 תְּשׁוּבָה גַעטוֹן, נַעמְט דָּער אײַבערשטער אָן זײַנע תּפִלוֹת.

(סְפָר הַמִּדּוֹת אוֹת תְּשׁוּבָה סִימָן ס"ה)